

Kindlustustegevuse seaduse ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Kindlustustegevuse seaduse ja võlaõigusseaduse muutmise seaduse eelnõuga (edaspidi *eelnõu*) võimaldatakse Eestis kindlustust pakkuda ka kindlustusmaakleri esindajatel ning leevendatakse püsiva piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse nõudeid.

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2016/97¹ (edaspidi *IDD direktiiv*) artikliga 3, mis võimaldab liikmesriigil ette näha kindlustuse turustamise viisi, mille kohaselt kindlustusvahendaja kasutab turustamisel esindajat. Kehtiva Eesti õiguse kohaselt on see võimalus vaid kindlustusandjal kindlustusagendi kasutamise korral.

Eesmärk on suurendada kindlustuse kättesaadavust klientidele, kellel on edaspidi võimalus sõlmida kindlustusleping uue turustuskanali ehk kindlustusmaakleri esindaja kaudu.

Eelnõu olulisemad põhimõtted:

- kindlustusmaakleri esindaja soovitab ja vahendab kliendile kindlustuslepingut sõltumatu analüüsi alusel;
- kindlustusmaakleri esindajale kohalduvad samad kindlustuse turustamise nõuded, mis kindlustusmaakleritele ja -agentidele, sh koolitusnõuded, huvide konflikti, lepingueelse teabe esitamise nõuded, hoolsusnõuded jne;
- kindlustusmaakler vastutab kindlustusmaakleri esindaja tegevuse eest;
- kindlustusmaakleri esindajast saab Finantsinspeksiooni (edaspidi *FI*) finantsjärelevalve subjekt, sealjuures lisatakse ta FI nimekirja.

Kindlustusmaaklerid, kes otsustavad edaspidi kindlustuse turustamisel kasutada esindajat, peavad arvestama halduskoormuse suurenemisega. Esindaja kasutamine on vabatahtlik. Uus kindlustuslepingute turustusmudel aitab turgu paindlikumaks muuta, sealjuures klientide kaitset säilitades (klient on alati kaitstud IDD direktiivi nõuetega), kuid suurendab kindlustusmaakleri vastutust (kindlustusmaakler peab kandma kogu riski, ka esindaja vigade eest). FI töökoormuse suurenemine sõltub sellest, kui palju kindlustusmaakleri esindajaid Eesti kindlustusturule lisandub, kuivõrd nad hakkavad kuuluma FI järelevalve alla.

Lisaks põhinevad eelnõus esitatud muudatused osaliselt FI ja turuosaliste ettepanekutel, mis on suunatud finantssektori halduskoormuse vähendamisele.² Halduskoormust vähendavad sätted eelnõus on järgmised:

- muudetakse püsiva piiriülese kindlustustegevuse tingimusi, lubades teise riigi kindlustusandjal tegutseda Eestis püsivalt kindlustustegevusega ka siin filiaali asutamata ja vastupidi. Filiaali (mitte)asutamisega seotud muudatuse eesmärk on vähendada halduslikku ja õiguslikku koormust, mis on seotud üksnes filiaali kui juriidilise struktuuri loomise ja ülalpidamisega;

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv ([EL](#)) 2016/97, 20. jaanuar 2016, mis käsitleb kindlustustoodete turustamist (uuesti sõnastatud)

² Finantsinspeksiooni kiri 18.12.2025 nr 4.12-2/8010 „Ettepanekud vähendada finantssektori halduskoormust“ [Rahandusministeeriumi avalik dokumendiregister](#)

- tunnistatakse kehtetuks säte, mille kohaselt peab kindlustusmaakler tegema majandusaasta aruande kättesaadavaks oma asukohas ja veebilehel selle olemasolul kahe nädala jooksul pärast üldkoosolekul kinnitamist, kuid hiljemalt majandusaastale järgneva aasta 1. mail;
- üleriigilise levikuga päevalehe asemel tuleb teated avaldada Ametlikes Teadaannetes.

Seadus jõustub tavakorras, kuna muudatused ei eelda üleminekuperioodi.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on välja töötanud Rahandusministeeriumi finantsteenuste poliitika osakonna nõunik Kristiina Kubja (tel 58851398, e-mail Kristiina.Kubja@fin.ee) ja sama osakonna osakonnajuhataja Siiri Tõniste (tel 58851466, e-mail Siiri.Toniste@fin.ee).

Eelnõu väljatöötamisel konsulteeriti FI, Eesti Kindlustusseltside Liidu ja Eesti Kindlustusmaaklerite Liiduga.

Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (tel 58851493, e-mail Virge.Aasa@fin.ee) ja keeleliselt toimetab sama osakonna keeleteimetaja Heleri Piip (tel 5303 2849, e-mail Heleri.Piip@fin.ee).

1.3. Märkused

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

Eelnõuga muudetakse järgmisi seadusi:

- kindlustustegevuse seadus³ (edaspidi *KindlTS*) sõnastuses RT I, 11.07.2026, 140;
- võlaõigusseadus⁴ (edaspidi *VÕS*) sõnastuses RT I, 20.06.2026, 18.

Eelnõu ei ole seotud muude menetluses olevate eelnõudega.

Eelnõuga ei võeta üle Euroopa Liidu (EL) õigusakte, kuid täpsustatakse üle võetud õigusaktide riigisiseseid sätteid. Eelnõu on seotud IDD direktiivi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2009/138/EÜ⁵ (edaspidi *Solventsus II direktiiv*). IDD direktiiv on riigisisesse õigusesse üle võetud, kuid eelnõuga kasutatakse direktiivis ette nähtud liikmesriigi valikuvõimalust lubada vahendajal kasutada esindajat. Samuti on *Solventsus II* direktiiv riigisisesse õigusesse üle võetud, kuid eelnõuga leevendatakse püsiva piiriülese kindlustustegevuse tingimusi.

Käesoleva eelnõu vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

2.1. Eelnõu algatamise vajalikkus ja ülevaade

Eelnõu algatamise vajadus on suures osas seotud IDD direktiivi artikliga 3. IDD direktiiv võeti Eesti õigusesse üle 2017. aastal kindlustustegevuse seaduse muutmise ja sellega seondult

³ RT I, 11.11.2025, 5

⁴ RT I, 11.11.2025

⁵ Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv [2009/138/EÜ](#), 25. november 2009, kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta (*Solventsus II*) (uuesti sõnastatud)

teiste seaduste muutmise seadusega⁶. Direktiivi ülevõtmisel lähtuti sel ajal kehtivast ja kindlustusturul eksisteerivast kindlustuse turustamise praktikast, mille kohaselt on kindlustuse turustajad kindlustusandjad, kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid. Sellest lähtuvalt ei kaalutud IDD direktiivist tulenevat liikmesriigi valikuvõimalust näha kindlustuse turustamiseks ette võimalus, et kindlustus-, edasikindlustus- või kõrvaltegevusena pakutava kindlustuse vahendaja võib tegutseda ka muu vahendaja vastutusel (IDD direktiivi artikli 3 lõike 3 neljas alalõik). Kehtiva KindITS kohaselt võib kindlustusvahendaja (kindlustusagent) tegutseda vaid kindlustusandja vastutusel (vt selgitust punktis 2.2.1).

Lisaks on seaduse muutmine vajalik piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse tingimuste leevendamiseks (vt selgitusi punktis 2.2.2).

2.2.1. Kindlustusmaakleri esindaja

Eestis jagunevad kindlustuse turustajad kolmeks – nendeks on kindlustusandjad, kindlustusmaaklerid ja kindlustusagendid. Kui kindlustusagent on isik, kes tegeleb kindlustuse turustamisega ühe või mitme kindlustusandja jaoks ja huvides, siis kindlustusmaakleri eesmärk on soovitada ja vahendada kliendile sõltumatu analüüsi alusel kindlustuslepingut, mis vastab kõige paremini kliendi kindlustusvajadusele ja nõudmistele.

Eelnõu eesmärk on laiendada kindlustuse pakkumise võimalusi, lubades kindlustusmaakleril kasutada kindlustuse turustamisel esindajat. Eelnõu kohaselt on kindlustusmaakleri esindaja isik, kelle peamine tegevusala ei ole kindlustuse turustamine, kuid kes tegeleb kindlustusmaakleri nimel ja arvel kindlustuse turustamisega eesmärgiga soovitada ja vahendada kliendile sõltumatu analüüsi alusel kindlustuslepingut, mis vastab kõige paremini kliendi kindlustusvajadusele ja nõudmistele.

Selline lähenemine annab kliendile juurdepääsu võrdlevale ja sõltumatul soovitusel põhinevale teenusele, mille kohaselt isik, kes pakub oma põhitegevuse raames teenuseid ja kaupu klientidele, saab neile lisaks pakkuda kindlustuslahendusi, mille seast klient leiab enda kindlustushuvile ja nõudmistele sobiva lahenduse.

Muudatus aitab tasakaalustada kindlustusandjate ja kindlustusmaaklerite konkurentsitingimusi. Kui seni on kindlustusandjatel olnud võimalik kasutada oma toodete turustamiseks kindlustusagentide võrgustikku, siis edaspidi saavad sarnast turustusmodelit kasutada ka kindlustusmaaklerid. See võib suurendada konkurentsi erinevate turustuskanalite vahel ning parandada klientide juurdepääsu sõltumatule kindlustusnõustamisele. Kindlustusandjatel säilib jätkuvalt võimalus kasutada kindlustusagente ning muudatus ei piira nende seniseid turustusvõimalusi.

Lisaks, tulenevalt asjaolust, et EL-is saab kindlustuse ja kindlustusvahenduse teenust piiriüleselt pakkuda vastavalt teenuste vaba liikumise põhimõttele (*freedom of service* - FoS), mida realiseeritakse nn passportimise⁷ kaudu, siis samasugune lähenemine kehtib ka kindlustusmaakleri esindajale – passportida saab maakleri esindaja tegevust riikidesse, kus on maakleri esindaja mudel lubatud tulenevalt kohustustest järgida vastava riigi reegleid. Seega, kui Eestis puudub võimalus, et kindlustusmaakleril võivad olla esindajad, siis see tähendab, et

⁶ Riigikogu veebileht. [Eelnõu - Riigikogu](#)

⁷ Liikmesriigi pädeva asutuse antud tegevusloa või registreerimise alusel tegutseva finantsteenuse osutaja õigus osutada teenuseid või asutada filiaal teises liikmesriigis ilma, et tal oleks vaja taotleda selles teises liikmesriigis uut tegevusluba või registreerimist, järgides seejuures asjakohast teavitamismenetlust ja kohaldatavaid nõudeid

ühe äritegevuse mudelina pole võimalik rahvusvahelistel ettevõtjatel pakkuda Eestis oma põhiteenustele lisaks ka kindlustust.

Kuna kindlustusmaakleri esindaja puhul on tegemist kindlustusvahendajaga, kohaldub talle ka IDD direktiiv, sealjuures koos erandiga, kui ta vastab KindITS § 175 lõikes 1 sätestatud tingimustele (sellisel juhul kohalduvad leebemad nõuded). Seega säilib kliendi kaitse samas ulatuses, mis muude kindlustuse turustamise viiside korral.

2.2.2. Püsiva piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse tingimused

Solventsus II direktiivi artikli 145 lõike 1 kohaselt käsitletakse kindlustusandja pidevat kohalolekut liikmesriigi territooriumil samal viisil nagu filiaalil, isegi kui see kohalolek ei võta filiaali kuju, vaid seisneb ainult kontoris, mida haldab kindlustusandja enda personal või isik, kes on sõltumatu, kuid kellel on pidev volitus tegutseda kindlustusandja nimel esindajana.

Kontori mõistet ei ole direktiivis eraldi ammendavalt defineeritud. Kontori all tuleks selles kontekstis mõista kindlustusandja kohalolekut liikmesriigis, mille kaudu kindlustusandja seal regulaarselt ja püsivalt kindlustustegevust ellu viib. Kontori olemasolu ei eelda, et tegevuskoht oleks vormistatud filiaalina. Näiteks võib sellise kohalolekuna käsitada olukorda, kus kindlustusandjal on teises liikmesriigis püsiv kontor, mida kasutavad tema töötajad kindlustuslepingute sõlmimiseks või klientide teenindamiseks, või kus kindlustusandjat esindab sõltumatu isik, kellel on püsiv volitus kindlustusandja nimel tegutseda. Seevastu üksnes ajutine või juhuslik kohalolek, näiteks töötaja perioodiline lähetamine teise liikmesriiki või üksikute kohtumiste pidamine seal, ei tähenda iseenesest püsivat kohalolekut. Hindamisel tuleb lähtuda tegevuse tegelikust laadist, regulaarsusest ja püsivusest ning sellest, kas tegevus võimaldab käsitada kindlustusandjat liikmesriigis püsivalt tegutsevana.

IDD direktiivi artikli 6 lõige 1 ütleb, et kui vahendaja alaline kohalolek teise liikmesriigi territooriumil on samaväärne filiaaliga, käsitatakse seda samamoodi nagu filiaali, välja arvatud juhul, kui vahendaja valib püsiva tegevuskoha jaoks õiguspäraselt mõne muu õigusliku vormi.

Kehtiva KindITS puhul on eelrefereeritud direktiivide sõnastusi tõlgendatud nii, et „samal viisil/samamoodi nagu filiaal“ viitab filiaali asutamisele. Eelnõu eesmärk on viia regulatsioon kooskõlla Solventsus II ja IDD direktiividega, muutes regulatsioon paindlikumaks – kindlustusandja ja vahendaja püsiv tegevus teises riigis ei eelda formaalselt filiaali asutamist, küll aga on eesmärk tagada, et kindlustusandja ja vahendaja tegevused alluksid asjakohastele nõuetele ja järelevalvele, sealhulgas teavitamisnõuetele. Seega direktiivi sõnastus „samal viisil nagu filiaal“ tähendab õiguslikku samastamist tagajärgede ja kohaldatavate nõuete osas, mitte kohustust filiaal formaalselt asutada. Sama on, kui välisriigi kindlustusandja soovib Eestis püsivalt piiriülese kindlustustegevusega tegeleda. Ta ei pea selleks filiaali asutama, küll aga kohalduvad talle filiaali järelevalvenõuded.

Seega, kui teise liikmesriigi kindlustusandja avab Eestis kontori, kus töötavad ettevõtja enda töötajad, siis see kontor ei ole juriidiliselt registreeritud filiaal. Seal tegeletakse aga näiteks kindlustusvõtjate nõustamise, lepingute sõlmimise või kahjujuhtumite registreerimisega. Selline pidev kontori kohalolek loetakse direktiivi mõttes samaväärseks filiaaliga – seega peab see kindlustusandja teavitama oma riigi järelevalvet ja järgima filiaali suhtes kohalduvaid reegleid. Sellise tegevuse korral kohaldatakse § 36 lõikes 6 ning §-des 37–40 ja 111 ning Finantsinspektsiooni seaduse §-des 38–45 välisriigi kindlustusandja Eesti filiaali kohta sätestatud.

Seega kontor või esindaja ei pea olema formaalne filiaal, kuid kui tegevus on pidev, tehtav kohapeal ja ülesannete täitmine toimub kindlustusandja või vahendaja nimel, loetakse see sama mõjuga olevaks kui filiaali tegevus KindITS tähenduses.

2.3. Teised riigid

2.3.1. Esindaja kasutamine kindlustusvahenduses

Käesoleva seletuskirja lisa 1 on Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu tellitud ülevaade teiste riikide õigustest seoses liikmesriigi võimalusega kõrvalvahendajatel tegutseda teise vahendaja vastutusel.

Kuna paljudes teistes EL riikides saavad kliendid osta kindlustust ka vahendaja esindaja kaudu, siis eelnõuga tagatakse klientide võrdne kohtlemine, kuna edaspidi oleks ka Eesti kodanikel juurdepääs lahendusele, mida teiste EL riikide kodanikud saavad kasutada juba käesoleval ajal.

2026. aasta 30. märtsil avaldas Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus kolmanda raporti IDD direktiivi rakendamise kohta.⁸ Raportis on muu hulgas ülevaade selle kohta, millised kindlustuse turustamise mudelid on EL liikmesriikides kõige levinumad. Raporti kohaselt tegutsevad kindlustusvahendajad peamiselt kindlustusandjate nimel, kuigi see erineb liikmesriigiti: mõnes liikmesriigis domineerivad vahendajad, kes tegutsevad teiste vahendajate nimel või otse klientide nimel. 21-st liikmesriigist 13-s (Austria, Eesti, Hispaania, Soome, Ungari, Iirimaa, Läti, Leedu, Luksemburg, Malta, Norra, Poola, Portugal) tegutses enamik kindlustusvahendajaid 2024. aastal ühe või mitme kindlustusandja nimel. Raporti kohaselt kinnitab see varasemate aruannete järeldusi, mille kohaselt enamikus vastanud liikmesriikides tegutses enamik kindlustusvahendajaid ühe või mitme kindlustusandja nimel. Soomes, Iirimaa ja Leedus tegutsesid vahendajad üksnes ühe või mitme kindlustusandja nimel. Seevastu Tšehhis, Prantsusmaal, Itaalias, Rumeenias ja Slovakkias tegutses enamik vahendajaid ühe või mitme teise vahendaja nimel. Klientide nimel tegutsesid vahendajad olid levinud Belgias, Islandil ja Liechtensteinis.

2.3.2. Püsiv piiriülene kindlustustegevus

Käesoleva seletuskirja lisa 2 on esitatud ülevaade teiste riikide (Soome, Läti, Rootsi, Taani, Saksamaa, Leedu, Hispaania, Kreeka, Belgia, Portugal, Iirimaa, Läti, Küpros ja Horvaatia) regulatsioonidest Solventsus II direktiivi artikli 145 lõike 1 teise alalõike ülevõtmise kohta.

Liikmesriikide regulatsioonide võrdlusest selgib, et Solventsus II direktiivi artikli 145 lõike 1 teine alalõik on üle võetud valdavalt ühtemoodi. Enamik riike käsitleb filiaalina mitte ainult formaalselt registreeritud filiaali või esindust, vaid ka muud alalist kohalolekut teises liikmesriigis, sealhulgas ettevõtte enda töötajate hallatavat kontorit või sõltumatut isikut, kellel on püsiv volitus tegutseda ettevõtte nimel. Siiski, otseselt filiaali asutamist ei nõuta. Leedu eristub teistest riikidest sellega, et seal on sõnaselgelt sätestatud vastupidine põhimõte: üksnes esindaja määramist ega esindaja olemasolu ei loeta filiaali, esinduse ega büroo asutamiseks.

⁸ EIOPA veebileht. EIOPA raport: [EIOPA publishes third Report on the application of the Insurance Distribution Directive - European Insurance and Occupational Pensions Authority](#)

2.4. Väljatöötamiskavatsus

Väljatöötamiskavatsust ei ole koostatud tulenevalt Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri“ § 1 lõike 2 punktist 2, kuivõrd eelnõu käsitleb Euroopa Liidu õiguse rakendamist. IDD ja Solventsus II direktiivide ettepanekutega koos koostas komisjon mõjuanalüüsid.⁹

2.5. Valikukohad

Lisaks uue kindlustuse turustamise viisi lubamisele analüüsi eelnõu koostamisel ka kindlustusagentide tegevusulatus muutmist. KindITS § 198 lõike 1 kohaselt on kindlustusagendil lubatud samal ajal tegutseda mitme kindlustus- või edasikindlustusandja huvides või neid esindada üksnes tingimusel, et turustatavad kindlustuslepingud ei ole konkureerivad. Analüüsi raames kaaluti varianti, et lubada kindlustusagendil tegutseda mitme kindlustusandja esindajana, lubades neil turustada ka konkureerivaid kindlustuslepinguid.

Analüüsi tulemusel leiti, et selline lahendus võib tekitada potentsiaalse lojaalsuskonflikti – kelle huve agent eelistab – kas ta hoiab kliendi huve prioriteedina või kaldub sellise kindlustusandja toote soovitamise poole, kes tasub paremat komisjonitasu. Klientidele antav nõuanne võib kaotada objektiivsuse, mis ei ole kooskõlas IDD direktiivi artikliga 17. Lisaks võib tekkida probleem koolitusnõuete tagamisega. Kindlustusandja peab tagama, et tema kindlustustooteid turustav agent vastab seadusest tulenevatele koolitusnõuetele ja teadmistele. Seni on see lahendatud nii, et kui kindlustusagent esindab mitut kindlustusandjat, tagab kindlustusandja agendile koolitused vastavalt tema tegevuse ulatusele. Kui agendi tegevuse ulatus kattub, tekib vaakum, kus pole selge, milline kindlustusandja peab vastavad koolitused tagama.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

3.1. Kindlustustegevuse seaduse muutmine (eelnõu § 1)

Eelnõu § 1 punktiga 1 muudetakse KindITS § 5, 10. peatüki ja § 174 pealkirja ja sama paragrahvi lõiget 3.

Kuna eelnõuga lisandub kindlustuse turustajate loetellu uus kindlustusvahendaja vorm ja kuna sellisele vahendajale kohalduvad samad nõuded, mis teistele kindlustusvahendajatele, lisatakse seaduse asjakohastesse sätetesse läbivalt viited kindlustusmaakleri esindajale.

Eelnõu § 1 punktidega 2–5 muudetakse KindITS § 24, 33, 36 ja 41.

Paragrahvide 24 ja 36 muudatused on tehtud kooskõlas finantssektori halduskoormust vähendava ettepanekuga. Muudetavad paragrahvid reguleerivad kindlustusandja tegevust teises riigis (vastavalt Eesti kindlustusandja piiriülest tegevust välisriigis ja välisriigi kindlustusandja piiriülest tegevust Eestis). Muudatuse kohaselt ei eelda kindlustusandja püsiv tegevus alalise kohaloleku kaudu teises riigis filiaali asutamist, küll aga peab selline tegevus alluma filiaali suhtes kohalduvatele järelevalvenõuetele (vt selgitust seletuskirja punktis 2.2.2). Muudatus ei mõjuta kuidagi kindlustusandjate õigust asutada filiaale. Kindlustusandja otsus rajada Eestisse

⁹ [COMMISSION STAFF WORKING DOCUMENT IMPACT ASSESSMENT](#) Accompanying the document Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on Insurance Mediation

[Commission staff working document](#) - Accompanying document to the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council concerning life assurance on the taking-up and pursuit of the business of Insurance and Reinsurance - Solvency II - Impact assessment report

filiaal või muu püsiv kohalolu sõltub eelkõige ärilistest vajadustest, mitte üksnes sellest, kas filiaali asutamine on seadusest tulenev kohustus.

Kuna Solventsus II direktiiv reguleerib üksnes lepinguriigi kindlustusandja püsivat piiriülest tegevust, siis on muudetud ka § 24 ja 36 sõnastust nii, et välisriik on asendatud lepinguriigiga. Kui kolmanda riigi kindlustusandja soovib Eestis filiaali asutada või Eestis piiriüleselt kindlustustegevusega tegeleda, kohaldatakse KindITS filiaali asutamise ja tegevuse ning piiriülese tegevuse nõudeid.

Käesolevates sätetes kasutatud mõiste „filiaali tegevusena käsitlemine“ omab tähendust üksnes KindITS-is sätestatud finantsjärelevalve nõuete kohaldamisel ega mõjuta filiaali mõistet ega selle õiguslikke tagajärgi eraõiguslikes suhetes.

Muu hulgas täpsustatakse sätetes, alaline kohalolek võib seisneda üksnes kontoris, mida juhib kindlustusandja enda töötaja või sõltumatu isik, kes tegutseb kindlustusandja nimel. Selle eesmärk on hõlmata olukorrad, kus kindlustusandja tegutseb teises liikmesriigis püsivalt küll ilma formaalselt registreeritud filiaalita, kuid tal on seal alaline tegevuskoht, mille kaudu kindlustustegevust või kindlustusagendi tegevust tegelikult korraldatakse. Sõltumatu isiku all peetakse silmas isikut, kes ei ole kindlustusandja töötaja, kuid kes tegutseb püsivalt kindlustusandja nimel ja korraldab selle tegevust asjaomases liikmesriigis.

Kuna § 24 lõiget 6 ja § 36 lõiget 2 muudetakse, mille tulemusel ei nõuta püsiva piiriülese tegevuse korral filiaali asutamist, tuleb muuta ka § 33 lõiget 6 ja § 41 lõiget 3, kuna vastavates sätetes viidatakse filiaali asutamisele.

Eelnõu § 1 punktidega 6 ja 26 asendatakse seaduses läbivalt termin „kindlustushuvi“ terminiga „kindlustusvajadused“. Kuna terminil „kindlustushuvi“ on KindITS-is ja VÕS-is erinevad tähendused, asendatakse KindITS-is selguse huvides termin „kindlustushuvi“ uue terminiga „kindlustusvajadus“.

IDD direktiivi artikli 20 lõike 1 kohaselt peab turustaja enne kindlustuslepingu sõlmimist kliendi saadud teabe põhjal täpsustama asjaomase kliendi nõudmised ja vajadused ning andma kliendile kindlustustoote kohta mõistetaval kujul objektiivset teavet, mis võimaldab kliendil teha teadliku otsuse. Eesti õigusesse on vastav säte üle võetud KindITS § 192 lõike 2 punktiga 1, § 198 lõike 2 punktiga 4 ja § 221 lõikega 1, sh „vajadused“ asemel on kasutatud terminit „kindlustushuvi“. Kindlustusvajaduse ja nõudmiste testi eesmärk on kindlustuse turustajal välja selgitada esitatud küsimuste abil, millist kindlustuslepingut kliendile soovitada. Kui kindlustusvõtja kindlustushuvi on kindlustada mõnevõrra keerulisemate riskide vastu, siis ka kindlustusvajaduste ja nõudmiste väljaselgitamise küsimused on üldjuhul vastavalt keerulisemad/spetsiifilisemad.

Euroopa Kindlustus- ja Tööandjapensionide Järelevalve Asutus on selgitanud, mida on üldjuhul mõeldud vajaduste all¹⁰ ehk peamine teave kliendi vajaduste kohta hõlmab tavaliselt näiteks isiklike andmeid (vanus, elukutse, elukoht jne) või teavet, mis on seotud soovitud kindlustustoote tüübiga. See teave peaks võimaldama kindlustusvahendajal või kindlustusandjal hinnata, kas teatud kindlustustooteid on võimalik pakkuda kliendile, et vastata kliendi nõudmistele ja vajadustele.

¹⁰ EIOPA veebileht: IDD rakendamise küsimused ja vastused: [1638 - Scope of the demands and needs test and its' relation to the suitability assessment - European Insurance and Occupational Pensions Authority](#)

VÕS § 478 kohaselt on kindlustushuvi kindlustusvõtja huvi kindlustada ennast kindla kindlustusrisi vastu (vt muudatusi ja selgitusi ka VÕS § 478 juures). Seega VÕS tähenduses on kindlustushuvi isiku huvi kindlustada ennast või oma vara, kuid KindlITS tähenduses hõlmab kindlustushuvi kliendi kindlustusvajaduse ulatust. Ka Eesti Kindlustusseltside Liidu avaldatud kindlustuse hea tava¹¹ kohaselt on kindlustushuvil kaks tähendust.

Näide: reisikindlustus

Kindlustushuvi VÕS tähenduses – pöördun kindlustusandja poole, sest olen minemas reisile ning mul on huvi kindlustada ennast ootamatute juhtumite vastu reisil.

Kindlustushuvi/vajadus KindlITS tähenduses – kuna reisin Ameerikasse, siis vajan reisikindlustust, mille geograafiline piirkond on kolmas riik. Kuna lähen mägedesse matkama, siis vajan kindlustust, mis katab ka ekstreemsetest sporditegevustest tulenevaid riske.

Eelnõu § 1 punktidega 7–15 muudetakse KindlITS § 116, 135, 145, 150, 151, 153, 158, 164 ja 169.

Eesti Meediaettevõtete Liidu andmetel on Eestis 2025. aastal kaks üleriigilise levikuga päevalehte (Õhtuleht ja Postimees). Nii Eesti Päevaleht kui ka Äripäev enam paberkandjal ei ilmu. Mitmed KindlITS normid näevad ette kohustuse esitada teavitusi üleriigilise levikuga päevalehes, sh nimetatud kohustus on ette nähtud kindlustusandjatele, FI-le, erirežiimihaldurile, likvideerijale ja pankrotihaldurile. Arvestades, et kindlustusandjate kliendid, võlausaldajad ja teised mõjutatud isikud otsivad teavet eelkõige elektroonilistest allikatest ning järelevalveasutuste ametlikest kanalitest (nt FI veebileht), ei ole üleriigiliste päevalehtede kasutamine enam tõhus ega proportsionaalne teavitamisviis.

Muudatuste kohaselt ei pea teateid enam avaldama üleriigilise levikuga päevalehes. Osadel juhtudel asendatakse teate avaldamine päevalehes avaldamisega väljaandes Ametlikud Teadaanded. Teatud juhtudel jääb kohustuslikuks lisaks Ametlikes Teadaannetes teate avaldamine teabe valdaja veebilehel ning osadel juhtudel saab pidada piisavaks üksnes veebilehel avalikustamist. Lisaks võib teate avaldada muus väljaandes, kui see on vajalik teabe tõhusaks levitamiseks. Näiteks võib muuks väljaandeks olla jätkuvalt üleriigiline päevaleht. Samuti võib selleks olla erialaliidu veebileht, tarbijatele suunatud teabeportaal või muu väljaanne, mille lugejaskond hõlmab kindlustusvõtjaid või turuosalisi.

Teade kindlustusandja aktsiakapitali või osakapitali vähendamise ja uue suuruse kohta (§ 116 lõige 5) – avaldamine on vajalik, et kõik, kellel on kindlustusandja vastu nõuded, oleksid teadlikud, et kindlustusandja kapital väheneb. Eesmärk on kaitsta võlausaldajaid ja tagada läbipaistvus olukorras, kus kindlustusandja finantspuhver väheneb. Kuna KindlITS § 116 lõike 1 esimese lause kohaselt ei kohaldata kindlustusandjale äriseadustiku §-des 199 ja 358 sätestatud võlausaldajatele teatamist, täpsustatakse KindlITS § 116 lõike 5 teises lauses, et päevalehe asemel avaldatakse teade väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks on jäetud kindlustusandjale võimalus avaldada teade muus väljaandes või oma veebilehel, kui see on vajalik teabe levikuks. Sellisel juhul tuleb lisada viide teadaande avaldamisele väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Üleandja teade kindlustusportfelli üleandmise kohta (§ 135 lõige 1) – avaldamine on vajalik, et kõik mõjutatud isikud teaksid, et nende kindlustusleping viiakse üle teisele kindlustusandjale.

¹¹ Eesti Kindlustusseltside Liidu veebileht. [Kindlustusteenuse hea tava](#)

Solventsus II direktiivi artikli 39 lõike 6 kohaselt avaldatakse portfelli üleandmine kas enne või pärast loa saamist kas päritoluliikmesriigi või riski asukohaliikmesriigi või kohustuse liikmesriigi õigusaktide kohaselt. Kuna kindlustusportfelli üleandmine puudutab kõiki kindlustusvõtjaid, on oluline teate leviku tagamiseks jätta kehtima ka veebilehel teate avaldamise kohustus. Sõnastuses asendatakse avaldamine üleriigilise levikuga päevalehes avaldamisega väljaandes Ametlikud Teadaanded. Kehtiva sõnastuse kohaselt (lõige 2) võib Finantsinspektsiooni nõusolekul avaldada teate ka muul viisil (st pole teabe valdaja kaalutlusõigus).

Ühinemises osaleva kindlustusandja teade ühinemisloa saamise kohta (§ 145) – teavitamine on vajalik, et kõik mõjutatud isikud saaksid teada, et kindlustusandja ühineb ning tema kohustused ja lepingud lähevad üle teisele ettevõtjale, võimaldades neil muu hulgas hinnata muudatuse mõju oma õigustele. KindlITS § 140 lõike 2 kohaselt ei kohaldata kindlustusandja ühinemisel äriseadustiku §-s 399 sätestatud, mistõttu tagatakse eelnõuga ühinemise loa kohta teate avaldamine päevalehe asemel väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks jääb kohustuslikuks teate avaldamine ühinemises osaleva kindlustusandja veebilehel. Samuti on kindlustusandjale jäetud võimalus avaldada teade muus väljaandes, kui see on vajalik teabe levikuks.

FI teade kindlustusandja erirežiimi kehtestamise kohta (§ 150 lõige 3) – teavitamiskohustuse eesmärk on tagada erirežiimi kehtestamise otsuse kiire ja laiapõhjaline avalikustamine, et kindlustusvõtjad, muud võlausaldajad ja turuosalised saaksid õigeaegselt teada kindlustusandja finantsseisundi halvenemisest ja võimalikest tegevuspiirangutest ning hinnata selle mõju oma õigustele. Teavitamiskohustus tuleneb Solventsus II direktiivi artiklist 271. Eelnõuga asendatakse teate avaldamine päevalehes teate avaldamisega väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks jääb kohustuslikuks teate avaldamine FI veebilehel. Samuti on FI-le jäetud kaalutlusõigus avaldada teade muus väljaandes, kui see on vajalik teabe levikuks.

FI teade teise lepinguriigi kindlustusandja või selles lepinguriigis asutatud kolmanda riigi kindlustusandja filiaali suhtes saneerimismeetmete rakendamise kohta (§ 151 lõige 1) – teavitamiskohustuse eesmärk on tagada, et Eestis tegutseva või Eesti kindlustusvõtjaid mõjutava välisriigi kindlustusandja suhtes rakendatud saneerimismeetmetest teavitatakse viivitamata ja arusaadavalt ka Eesti turuosalisi, võimaldades kindlustusvõtjatel, soodustatud isikutel ja teistel võlausaldajatel hinnata meetmete mõju oma õigustele. Teavitamiskohustus tuleneb Solventsus II direktiivi artiklist 271. Eelnõu kohaselt piisab teate avaldamisest FI veebilehel. Samuti võib FI avaldada teate muus väljaandes, kui see on vajalik teabe levikuks.

Erirežiimihalduri teade enda määramise kohta (§ 153 lõike 3 punkt 2) – teavitamiskohustuse eesmärk on tagada, et erirežiimihalduri määramisest ning juhtimis- ja esindusõiguse muutumisest teavitatakse viivitamata nii kindlustusvõtjaid, lepingupartnereid kui ka teisi isikuid, võimaldades neil tuvastada, kellel on õigus teha tehinguid kindlustusandja nimel. Erirežiimihaldur peab tagama, et see teade avaldatakse kindlustusandja või kolmanda riigi kindlustusandja Eesti filiaali veebilehel. Erirežiimihaldurile on jäetud võimalus avaldada teade muus väljaandes või veebilehel, kui see on vajalik teabe levikuks.

FI teade teises lepinguriigis asutatud kindlustusandja või kolmanda riigi kindlustusandja filiaali lõpetamismenetluse algatamise kohta (§ 158 lõige 1) – teavitamiskohustuse eesmärk on tagada, et Eestis tegutseva või Eesti kindlustusvõtjaid mõjutava välisriigi kindlustusandja suhtes algatatud lõpetamismenetlusest teavitatakse õigeaegselt ja arusaadavalt ka Eesti turuosalisi, võimaldades kindlustusvõtjatel ja teistel võlausaldajatel hinnata selle mõju oma õigustele. Teavitamiskohustus tuleneb Solventsus II direktiivi artiklist 280. Eelnõuga asendatakse

päevalehes teate avaldamine selle avaldamisega FI veebilehel. Samuti võib FI avaldada teate muus väljaandes, kui see on vajalik teabe levikuks.

Likvideerija teade kindlustusandja või kolmanda riigi kindlustusandja Eesti filiaali likvideerimismenetluse kohta (§ 164 lõike 1 punkt 2) – teavitamiskohustus tuleneb Solventsus II direktiivi artiklist 280. Eelnõu kohaselt tuleb teade avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded (see on kooskõlas ka äriseadustiku §-dega 212 ja 375), kuid seaduses on lisaks täiendav teavitamiskohustus (eelnõuga ei muudeta). Nimelt peab likvideerija teatama kõigile teadaolevatele võlausaldajatele likvideerimismenetlusest kirjalikult.

Pankrotihalduri teade kindlustusandja pankroti kohta (§ 169 lõike 1 punkt 1) – teavitamiskohustuse eesmärk on tagada, et kindlustusandja pankroti väljakuulutamisest teavitatakse viivitamata kindlustusvõtjaid, soodustatud isikuid ja teisi võlausaldajaid, võimaldades neil hinnata selle mõju oma õigustele, esitada nõudeid ning teha edasisi otsuseid. Pankrotiseaduse § 33 lõike 1 kohaselt avaldab pankrotimääruse kohta kohus viivitamata teate väljaandes Ametlikud Teadaanded (pankrotiteade). KindlITS § 169 lõike 1 punktis 1 jääb pankrotihalduri kohustuseks tagada teate avaldamine kindlustusandja veebilehel koos viitega avaldamisele väljaandes Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu § 1 punktiga 16 täiendatakse KindlITS §-i 174, milles on defineeritud kindlustusvahendajad.

Uues lõikes 1¹ defineeritakse kindlustusmaakleri esindaja, kes:

- soovitab ja vahendab kliendile kindlustuslepingut sõltumatu analüüsi alusel;
- kes tegutseb kindlustusmaakleri nimel ja arvel kindlustuse turustamisega ehk kindlustusmaakler vastutab esindaja tegevuse eest;
- kellele kohalduvad samad kindlustuse turustamise nõuded, mis kindlustusmaakleritele ja -agentidele, sh koolitusnõuded, huvide konflikti, lepinguelse teabe esitamise nõuded, hoolsusnõuded jne.

Eelnõu § 1 punktidega 17 ja 18 muudetakse KindlITS §-i 175. Paragrahv reguleerib kindlustuse turustamise sätete kohaldamise erisusi. Nimelt kohaldub osadele agentidele leebem kindlustusregulatsioon, kui nad vastavad § 175 lõikes 1 sätestatud tingimustele. Näiteks ei tohi sellise kindlustusagendi peamine tegevus olla kindlustuse turustamine ning ta ei tohiks olla ka krediitiasutus ega investeerimisühing. Kindlustusleping sõlmitakse kindlustusagendi pakutava kauba või tema osutatava teenusega kaasnevate riskide kindlustamiseks, sealjuures kindlustuslepingu kindlustusmakse ei ületa proportsionaalses arvestuses 600 eurot aastas või kuni kolmekuulise kindlustuslepingu korral 200 eurot isiku kohta. Leping ei hõlma ka kindlustuslepingu elu- ega vastutuskindlustuse kindlustusriske.

Uue lõikega 1² (**eelnõu punkt 17**) nähakse leebemate nõuete kohaldamine ette ka kindlustusmaakleri esindajale, kui ta vastab eelkirjeldatud tingimustele. Lõikes 1² on viide nendele kindlustusvahenduse sätetele, mis kohalduvad erandi alla jäävatele esindajatele.

Lõike 3 muudatuse (**eelnõu punkt 18**) kohaselt peavad aga ka erandi alla kuuluvatel kindlustusmaakleri esindajatel (kindlustuse turustamisega tegelevatel isikutel) olema KindlITS §-s 178 sätestatud kindlustusalased teadmised, mille omandamise võimaldamise eest vastutab kindlustusmaakler, kelle esindajana ta kindlustuslepinguid turustab. KindlITS § 186 lõike 2 punktis 16 nimetatud kord sisaldab ka selliste isikute teadmiste ja oskuste hindamist ja neile koolituste tagamist.

Eelnõu § 1 punktiga 19 täiendatakse KindITS §-i 179 uue lõikega 5. Paragrahvi kohaselt peab vahendaja sõlmima vastutuskindlustuslepingu kindlustuse turustamisest tuleneva kohustuse rikkumisega tekitatud kahju hüvitamise tagamiseks. IDD direktiivi artikli 10 lõige 4 ütleb, et kindlustus- ja edasikindlustusvahendajatel peab olema kogu liidu territooriumi hõlmav ametialane vastutuskindlustus või kutsealasest ettevaatamatusest tingitud kohustuste katmiseks ettenähtud muu võrreldav tagatis, mille summa on vähemalt 1 564 610 eurot nõude kohta ja kokku 2 315 610 eurot aastas kõigi nõuete kohta, kui kindlustusandja, edasikindlustusandja või muu ettevõtja, kelle nimel kindlustus- või edasikindlustusvahendaja tegutseb või on volitatud tegutsema, ei ole juba andnud sellist kindlustust või samaväärset tagatist või kui selline ettevõtja ei ole endale võtnud täielikku vastutust vahendaja tegevuse eest.

Uue lõike 5 kohaselt ei ole kohustusliku vastutuskindlustuslepingu sõlmimise kohustust kindlustusmaakleri esindajal, kuna ta esindab kindlustusmaaklerit, kes ka vastutab tema poolt tekitatud kahju ees.

Eelnõu § 1 punktiga 20 täiendatakse KindITS § 180 uue lõikega 5. KindITS § 180 lõigete 1 ja 2 kohaselt on kindlustusmaakler kohustatud hoidma kliendi poolt vahendajale makstud kindlustusandjale kuuluvad kindlustusmaksed eraldi kontrol ning sellel kontrol olevaid vahendeid ei või kindlustusmaakler kasutada oma majandustegevuses, need ei kuulu vahendaja pankrotivarasse ja neile ei saa pöörata sissenõuet täitemenetluses kindlustusmaakleri vastu. Uue lõike 5 kohaselt tagab kindlustusmaakler, et see nõue on täidetud ka siis, kui kliendilt võtab makseid vastu tema nimel tegutsev isik (kindlustusmaakleri esindaja). Seega vastutab kindlustusmaakler raha nõuetekohase hoidmise eest ka siis, kui raha ei võta kliendilt vastu maakler ise, vaid näiteks tema esindaja. Kui raha kantakse esindajale, peab see ka sellisel juhul olema ajutiselt kantud eraldi kontole. Kui raha kantakse otse maaklerile, peab see olema kantud maakleri vastavale kontole.

Eelnõu § 1 punktiga 21 muudetakse KindITS § 181 lõiget 6. Lõige 6 reguleerib, kuidas peavad kindlustusvahendajad kliendile lepingueelset teavet esitama, viidates VÕS §-le 430. Kuna eelnõuga lisandub seadusesse uus § 192¹ selle kohta, millist teavet peab kindlustusmaakleri esindaja kliendile esitama, lisatakse lõikesse 6 viide ka uue paragrahvi alusel teabe esitamisele.

Eelnõu § 1 punktiga 22 muudetakse KindITS § 182 lõiget 7. Lõike 7 kohaselt ei või kindlustuse turustamist edasi anda. Eesmärk on olnud vältida olukorda, kus kindlustuse turustamisega seotud tegevused antakse kontrollimatult edasi kolmandatele isikutele. Kuna kindlustusmaakleri esindaja kasutamist võib põhimõtteliselt käsitada tegevuse edasiandmisena, on lõiget 7 täpsustatud selliselt, et nimetatud keeld ei kohaldu kindlustusmaakleri esindaja kasutamisele. Kindlustusmaakleri esindaja tegutseb maakleri nimel ja vastutusel, mistõttu vastutab tema tegevuse eest kindlustusmaakler. Lisaks kohalduvad esindajale kindlustuse turustamisele kehtestatud nõuded ning tema tegevus on finantsjärelevalve all.

Eelnõu § 1 punktiga 23 muudetakse KindITS 10. peatüki 2. jao pealkirja. Kuna 10. peatüki 2. jagu reguleerib edaspidi ka kindlustusmaakleri esindaja tegevust ja talle kohalduvaid nõudeid, viiakse jao pealkiri vastavusse jao sisuga.

Eelnõu § 1 punktiga 24 täiendatakse KindITS §-i 184 uue lõikega 5. Paragrahv reguleerib kindlustusmaakleri lojaalsuskohustust. Uue lõike 5 eesmärk on tagada, et ka esindaja kasutamise korral on paragrahvis sätestatud lojaalsuskohustused täidetud.

Eelnõu § 1 punktidega 25, 27 ja 28 muudetakse KindITS §-i 186. Paragrahv reguleerib kindlustusmaakleri sise-eeskirjade kehtestamist.

Lõike 1 muutmine. Kindlustusmaakleri kehtestatud sise-eeskirjadega tagatakse ka kindlustusmaakleri esindaja tegevuse vastavus õigusaktidele.

Lõike 2 punkti 16 muutmine. Lõikes 2 on loetelu kindlustusmaakleri sise-eeskirjadest. Punkti 16 sõnastusse lisatakse täiendus, et sise-eeskirjad hõlmavad ka kindlustusmaakler esindaja korral otseselt kindlustuse turustamisega (kindlustuslepingute vahendamisega) tegelevate füüsiliste isikute teadmiste ja oskuste hindamise ja aastas vähemalt 15 tunni ulatuses kindlustusalase koolituse tagamise korda.

Lõike 3 muutmine. Kehtiva lõike 3 kohaselt kehtestab kindlustusmaakler oma töötajatele KindITS-is sätestatud nõuete rikkumisest teavitamise korra. Muudatuse kohaselt hõlmab kord ka kindlustusmaakleri esindaja töötajaid, kes tegelevad otseselt kindlustuse turustamisega.

Eelnõu § 1 punktiga 29 muudetakse KindITS § 188 lõiget 1. Paragrahv reguleerib kindlustusmaakleri vahendajate nimekirja kandmist ja sellest keeldumise otsust.

Kehtiva regulatsiooni kohaselt kannab FI taotleja vahendajate nimekirja, kui esitatud andmed ja dokumendid on nõuetekohased ning nende põhjal saab veenduda, et kindlustusmaakleril on kindlustuse turustamiseks piisavad vahendid ja suutlikkus ning klientide huvid on piisavalt kaitstud.

Muudatuse kohaselt lisandub vahendajate nimekirja kandmise eeltingimusena nõue, et taotleja peab olema laitmatu ärialase mainega ja usaldusväärne. Selle nõude täitmise hindamisel tuleb kontrollida nii füüsilisest isikust taotleja kui ka juriidilisest isikust taotleja tausta. Juriidilise isiku puhul on oluline hinnata ka ettevõtja enda usaldusväärsust ja mainet, kuna ka juriidiline isik võib olla karistatud karistusseadustiku alusel või omada seoseid ettevõtetega, kelle tegevus või taust võib seada kahtluse alla taotleja usaldusväärsuse.

Seetõttu peab FI-l olema võimalus kontrollida juriidilisest isikust taotleja tausta erinevate allikate põhjal, sealhulgas avalikest registritest, karistusregistrist, Eesti ja välisriikide äriregistritest, kohtulahenditest ning avalikult kättesaadavatest meediaväljaannetest. Selline kontroll on vajalik, kuna juhatuse liikmeid ja kindlustuse turustamise eest vastutavaid isikuid on võimalik välja vahetada, kuid omanike või nõukogu liikmete kaudu võib taotlejal jätkuvalt olla võimalik tegutseda viisil, mis ei vasta usaldusväärsuse nõudele.

FI-l on õigus hinnata isiku ärialast mainet sobivuskontrolli raames. KindITS § 225 lõike 1 kohaselt võib FI teha sobivuskontrolli igal ajal, kui seadus annab talle õiguse hinnata isiku ärialast mainet. Sobivuskontrolli käigus on kindlustusmaakler või selleks saada sooviv isik kohustatud esitama FI küsimustele tähtaegselt tõesed, täielikud ja asjakohased vastused ning esitama nõutud dokumendid. Lisaks võib FI KindITS § 227 lõike 1 alusel küsida täiendavaid selgitusi ja dokumente nii kindlustusmaaklerilt endalt, tema juhilt ja töötajalt kui ka muudelt isikutelt. Nimetatud volitused on vajalikud, et FI saaks hinnata taotleja laitmatut mainet ja usaldusväärsust ning teha kindlaks, kas isik vastab seaduses sätestatud nõuetele.

Füüsilisest isikust taotleja laitmatu ärialase maine ja usaldusväärsuse hindamiseks töötleb FI isiku tuvastamise andmeid, karistusregistri andmeid, andmeid kehtivate keeldude (näiteks

ärikeelu või tegevuskeelu) kohta ning andmeid isiku majanduslike huvide kohta. Nimetatud andmete töötlemise õiguslik alus tuleneb seadusest ja avaliku võimu teostamisest. KindlITS § 223 lõike 1 kohaselt teostab Finantsinspeksioon järelevalvet muu hulgas Eestis kindlustuse turustamisega tegeleva isiku, sealhulgas kindlustusmaakleri tegevuse üle, kontrollides selle vastavust seadustes ja muudes õigusaktides sätestatud nõuetele. Sama paragrahvi lõike 2 kohaselt on järelevalve eesmärk tagada muu hulgas vahendajate asutamise, tegevuse ja lõpetamise vastavus õigusaktidele, pidades silmas kindlustusvõtjate, kindlustatute ja soodustatud isikute huvide ning õiguste kaitset. Seega on isikuandmete töötlemine vajalik seadusest tuleneva kohustuse täitmiseks ja avalikes huvides oleva ülesande täitmiseks, mille eesmärk on tagada, et kindlustusmaaklerid vastavad seaduses sätestatud laitmatu maine ja usaldusväärsuse nõuetele.

Eelnõu § 1 punktidega 30 ja 31 muudetakse KindlITS §-i 189. Paragrahvis on sätestatud kindlustusmaakleri vahendajate nimekirja kandmisest keeldumise alused.

Punkti 2 muutmine. FI võib keelduda kindlustusmaakleri vahendajate nimekirja kandmisest, kui taotleja juhatuse liige ei oma FI hinnangul laitmatut ärialast mainet või usaldusväärsust toetavaid ärisidemeid. Ärisidemete hindamise eesmärk on võimaldada Finantsinspeksioonil võtta isiku sobivuse hindamisel arvesse ka tema väliseid seoseid ja suhteid, mis võivad mõjutada hinnangut tema usaldusväärsusele ja laitmatule mainele. Eesmärk on vältida olukordi, kus kindlustusmaakleri juhtimisülesandeid täitval isikul on ärilised või muud olulised seosed isikute või ettevõtetega, kelle tegevus või taust võib tekitada kahtlusi tema usaldusväärsuses. Selliste seoste arvestamine on põhjendatud ka vajadusega tagada kindlustusvahendusturu usaldusväärsus ja maandada riski, et vahendajat kasutatakse tegevuseks, mis võib kahjustada klientide huve või finantsturu usaldusväärsust. Muudatusega tagatakse, et kindlustusmaakleri vahendajate nimekirja kantaks üksnes isikud, kelle juhtide tegevus ja ärilised seosed ei ohusta kindlustusturu usaldusväärsust ega kindlustusvõtjate huve.

Finantsinspeksiooni „Sobivusmenetluse läbiviimise juhendis“¹² on selgitada Finantsinspeksiooni poolt läbiviidava sobivusmenetluse protseduure ja põhimõtteid. Juhendis on mh öeldud, et „laitmatu ärialase maine nõuet tähistatakse finantssektorit puudutavates eriseadustes tihtipeale ebaühtlaselt: laitmatu eri- ja ärialane reputatsioon, laitmatu ärialane maine, laitmatu ärialane reputatsioon, laitmatu maine ja laitmatu reputatsioon. Sellele vaatamata on vastavate mõistete ühiseks eesmärgiks tagada, et ametikohale valitav või seal olev isik oleks nõutava maine ehk reputatsiooniga. Laitmatu ärialane maine on määratlemata õigusmõiste, mida hindab Finantsjärelevalve asutus igakordselt, konkreetsete asjaolude valguses, kõiki asjaolusid kaaludes eesmärgil, et kaitsta finantssektorit“. Juhendi punkti 3.12.1 kohaselt on „maine ehk reputatsioon kolmanda isiku, käesoleval juhul Finantsjärelevalve asutuse, poolne hinnang sellele, milline hinnatav isik on, arvestades tema varasemat käitumist – toime pandud või tegemata jäetud tegusid, meedias kajastatust, karistatust, osalust erinevates kohtumenetlustes ja nendega seotust, suhtlust riigiasutustega, osalust ettevõtluses, ühiskondlikku positsiooni, ühiskonna hinnangut vastava isiku suhtes jms. Maine käib isikuga kaasas kogu tema eluea ja mõjutab inimese igapäevast tegevust, st maine ei saa iseenesest kaduda ega sõltu üksnes tehnilistest või juriidilistest nüanssidest.“ Juhendi punkti 3.17 kohaselt on „usaldusväärsuse mõiste sisuks eelkõige Finantsjärelevalve asutuse veendumus, olemasoleva ja kogutud informatsiooni alusel, et kedagi või midagi võib usaldada ehk keegi või miski ei peta ootusi ega valmista tulevikus pettumust. Usaldusväärsus peab looma Finantsjärelevalve asutuse jaoks kindlustunde, et ei esine pettuse ega saadud õiguste

¹² Finantsinspeksiooni veebileht: „[Sobivusmenetluse läbiviimise juhend](#)“ (muudetud 30.05.2022)

kuritarvitamise ohtu ning kaitstud on nii finantssektor tervikuna kui ka selle osalised. Usaldusväärsus on FIS § 3 tähenduses üks kesketest järelevalveliste eesmärkide komponentidest finantsjärelevalve teostamisel.“

Uue punkt 4¹ kohaselt võib FI keelduda kindlustusmaakleri vahendajate nimekirja kandmisest, kui taotleja, tema juhtide või omanike märkimisväärne seos, isiklik käitumine või ärikäitumine füüsiliste või juriidiliste isikutega ohustab või võib ohustada kindlustusturu või taotleja usaldusväärstust või läbipaistvust Eestis või välisriigis. Eesmärk on võimaldada hinnata taotleja ning tema juhtide usaldusväärstust tervikuna, võttes arvesse mitte ainult nende formaalset vastavust nõuetele, vaid ka nende varasemaid ja kehtivaid seoseid ning käitumist. Isikliku või ärikäitumise hindamisel arvestab FI muu hulgas, kas selline käitumine on olnud kooskõlas hea äritava ja õigusnormidega ning kas see võib kaasa tuua huvide konflikte, mainekahju või muid riske kindlustusturule. Hindamine ei piirdu üksnes Eestiga, vaid hõlmab ka välisriikides aset leidnud tegevust ja seoseid, kuna kindlustustegevus on olemuselt piiriülene ning välisriigis ilmnunud asjaolud võivad mõjutada usaldust taotleja vastu ka Eestis. Nõuetele vastavuse kontrollimine lasub FI-l. Kontrollimiseks kasutatakse § 187 lõike 1 alusel FI-le esitatud andmeid ja dokumente, § 227 lõike 1 alusel täiendavalt saadud teavet, avalikult kättesaadavat teavet, lisaks tehakse päringuid registritesse jne. Andmeid kehtivate keeldude kohta saadakse muu hulgas kohtulahenditest. Andmeid isiku osaluste ja kontrollisuhete kohta saadakse äriregistrist. Karistusandmeid kontrollitakse karistusregistri andmete alusel kooskõlas karistusregistri seadusega. Nõuete kontrollimisel töödeldakse eelkõige järgmisi isikuandmeid: isiku tuvastamise andmed, andmed hariduse ja töökogemuse kohta, andmed karistatuse kohta, teave kehtivate keeldude (nt ärikeeld või tegevuskeeld) kohta. Andmete töötlemise õiguslik alus tuleneb seadusega pandud kohustusest hinnata, ega taotleja, tema juhtide või omanike märkimisväärne seos, isiklik käitumine või ärikäitumine füüsiliste või juriidiliste isikutega ei ohusta kindlustusturu või taotleja usaldusväärstust või läbipaistvust Eestis või välisriigis. Isikuandmete töötlemine toimub üksnes ulatuses, mis on vajalik seaduses sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks, ning kooskõlas kohaldatavate andmekaitse-nõuetega.

Eelnõu § 1 punktiga 32 muudetakse KindITS § 190 lõiget 3. Paragrahv reguleerib kindlustusmaakleri vahendajate nimekirjast kustutamist. Lõike 3 punktis 1 täpsustatakse, et FI võib kustutada kindlustusmaakleri vahendajate nimekirjast, kui ta ei vasta seaduses või selle alusel kehtestatud õigusaktides sätestatud nõuetele, sealhulgas vahendaja nimekirja kandmise tingimustele (muudatus on seotud §-de 188 ja 189 muudatustega).

Eelnõu § 1 punktiga 33 täiendatakse KindITS-i uute §-dega 190¹ ja 190².

Uus § 190¹ reguleerib kindlustusmaakleri esindaja kandmist FI vahendajate nimekirja. Eelnõu § 1 punkti 1 muudatuse (§ 174 lõike 3 muutmise) kohaselt peab kindlustusmaakleri esindaja olema kantud vahendajate nimekirja. KindITS § 176 lõike 1 kohaselt võib vahendaja kasutamise korral kindlustusandja sõlmida kindlustuslepinguid üksnes vahendajate nimekirja kantud vahendaja vahendusel.

Lõike 1 kohaselt kannab kindlustusmaakleri esindaja vahendajate nimekirja kindlustusmaakler, keda ta esindab. Analooq on kindlustusagendi korral, kelle kannab vahendajate nimekirja kindlustusandja, keda ta esindab.

Vahendajate nimekirja kandmise eelduseks on, et esindaja ei tegutse sama kindlustustegevuse liigi või alaliigi kindlustuslepingute turustamisel juba teise kindlustusandja kindlustusagendina ega kindlustusmaakleri esindajana. Lisaks peab esindaja vastama kõigile seaduses talle

kehtestatud nõuetele. Sellise lähenemise eesmärk on vältida huvide konflikti ning tagada kindlustusvahenduse läbipaistvus ja usaldusväärsus (lõige 2).

Lõike 3 kohaselt tuleks esindaja kanda vahendajate nimekirja viivitamata pärast esindussuhte tekkimist. Kuna vahendajana võib tegutseda üksnes vahendajate nimekirja kantud vahendaja, ei saa esindaja kindlustuse turustamisega alustada enne tema kandmist vahendajate nimekirja.

Lõiked 4 ja 5. Selleks, et kindlustusmaakler saaks esindaja vahendajate nimekirja kanda, peaks viimane teavitama kindlustusmaaklerit esindajas vähemalt kümneprotsendilist osalust omava aktsionäri või osaniku nimest, registrikoodist või isikukoodist või selle puudumise korral sünniajast ning iga aktsionäri või osaniku sissemakse suurusest, aktsiate või osa ja häälte arvust. Samuti tuleks teavitada sellise kindlustusandja ärinimest, kelles kindlustusmaakleri esindaja omab olulist osalust (teada tuleks anda ka osaluse suurus) ning esindajaga märkimisväärses seoses oleva isiku nimest, registrikoodist või isikukoodist või selle puudumise korral sünniajast. Esitada tuleks teave ka selle kohta, et esindajas vähemalt kümneprotsendilise osaluse omamine või märkimisväärne seos esindajaga ei takista tema üle vajalikul tasemel järelevalve teostamist.

Kui tegemist peaks olema füüsilisest isikust kindlustusmaakleri esindajaga, kantakse vahendajate nimekirja tema nimi, isikukood või selle puudumise korral sünniaeg ja kontaktandmed.

Esindaja nimekirja kandmise eelduseks on, et ta peab vastama seaduses kindlustusmaakleri esindajale kehtestatud nõuetele, sh KindITS § 191 lõike 1 kohaselt peab ka kindlustusmaakleri esindaja puhul otseselt kindlustuse turustamisega tegeleval füüsilisel isikul olema laitmatu ärialane maine ja §-s 178 sätestatud kindlustusalased teadmised. Nõuetele vastavuse esmase kontrollimise kohustus lasub kindlustusmaakleril, kes peab enne esindaja nimekirja kandmist veenduma, et ta vastaks seaduses sätestatud nõuetele. Maakler kontrollib esindaja vastavust seaduses sätestatud nõuetele eelkõige esindaja esitatud andmete ja dokumentide alusel, sealhulgas isiku kvalifikatsiooni ja teadmisi tõendavate dokumentide (nt koolitused, sertifikaadid) ning varasema töökogemuse kirjelduse põhjal. Laitmatu ärialase maine ja usaldusväärsuse hindamisel võib maakler tugineda muu hulgas karistusregistri andmetele, avalikele registritele ning vajaduse korral ka esindaja enda kinnitustele ja selgitustele. Nõuete kontrollimisel töödeldakse eelkõige järgmisi isikuandmeid: isiku tuvastamise andmed, andmed hariduse ja töökogemuse kohta, andmed karistatuse kohta ning teave kehtivate keeldude (nt ärikeeld või tegevuskeeld) kohta. Karistusandmeid kontrollitakse karistusregistri andmete alusel kooskõlas karistusregistri seadusega. Kindlustusmaakleril on õigus töödelda isiku karistusandmeid ulatuses, mis on vajalik seaduses sätestatud nõuetele vastavuse kontrollimiseks. Andmete töötlemise õiguslik alus tuleneb kindlustusmaaklerile seadusega pandud kohustusest hinnata isiku sobivust (mainet ja kindlustusteadmisi). Andmete töötlemise eesmärk on tagada finantsturu usaldusväärne toimimine ning kindlustusvõtjate, kindlustatute ja soodustatud isikute huvide kaitse. Andmeid isiku osaluste ja kontrollisuhete kohta saadakse äriregistrist. Isikuandmete töötlemine toimub üksnes ulatuses, mis on vajalik seaduses sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks, ning kooskõlas kohaldatavate andmekaitsealuste õuetega.

Uus 190² reguleerib vahendajate nimekirja kantud kindlustusmaakleri esindaja andmete muutmist ja esindaja vahendajate nimekirjast kustutamist.

Lõige 1 kohustab kindlustusmaaklerit viivitamata muutma vahendajate nimekirja kantud ebaõigeid andmeid või need kustutama pärast andmete muutmise või kustutamise aluseks oleva

teabe laekumist. Vahendajate nimekirja tehtud kannete õigsuse eest vastutab kande teinud kindlustusmaakler.

Lõige 2 reguleerib kindlustusmaakleri esindaja kustutamist vahendajate nimekirjast kindlustusmaakleri poolt. Seda tehakse esindussuhte lõppemise korral ja füüsilisest isikust esindaja surma või ettevõtja lõpetamise korral.

Lõige 3 reguleerib kindlustusmaakleri esindaja kustutamist vahendajate nimekirjast FI poolt. Lõikes on esitatud alused esindaja nimekirjast kustutamiseks. FI-l on õigus seda teha, kui kindlustusmaakleri esindaja ei vasta temale kehtestatud nõuetele, ta on korduvalt või olulisel määral rikkunud seadust, tema tegevus või tegevusetus ei vasta heale äritavale või klientide, kindlustatute või soodustatud isikute huvid ei ole piisavalt kaitstud või kui isik, kellega kindlustusmaakleri esindajal on märkimisväärne seos, on asutatud sellises kolmandas riigis, mille õigusaktidest tulenevad nõuded või õigusaktide rakendamine takistavad esindaja üle vajalikul tasemel järelevalve teostamist. Seega kontrollib FI mh isiku sobivust. Kontrollimiseks kasutatakse KindITS § 227 lõike 1 alusel saadud teavet, avalikult kättesaadavat teavet, lisaks tehakse päringuid registritesse. Andmeid kehtivate keeldude kohta saadakse muu hulgas kohtulahenditest. Andmeid isiku osaluste ja kontrollisuhete kohta saadakse äriregistrist. Karistusandmeid kontrollitakse karistusregistri andmete alusel kooskõlas karistusregistri seadusega. Nõuete kontrollimisel töödeldakse eelkõige järgmisi isikuandmeid: isiku tuvastamise andmed, andmed hariduse ja töökogemuse kohta, andmed karistatuse kohta, teave kehtivate keeldude (nt ärikeeld või tegevuskeeld) kohta. Andmete töötlemise õiguslik alus tuleneb seadusega pandud kohustusest hinnata, kas kindlustuse turustamisega tegelev isik on selleks sobiv. Isikuandmete töötlemine toimub üksnes ulatuses, mis on vajalik seaduses sätestatud nõuete täitmise kontrollimiseks, ning kooskõlas kohaldatavate andmekaitse-nõuetega.

FI poolt esindaja nimekirjast kustutamise korral lõpeb esindussuhe kande kustutamisest arvates (lõige 4).

Eelnõu § 1 punktidega 34–36 muudetakse KindITS §-i 191. Paragrahv reguleerib nõudeid kindlustusmaakleri juhtidele ja töötajatele. Lõigetes 1 ja 3 sätestatud nõudeid laiendatakse juhuks, kui kindlustusmaakler kasutab turustamisel kindlustusmaakleri esindajat (selle töötajaid, kes otseselt turustavad kindlustust).

Lõike 1 kohaselt peab ka kindlustusmaakleri esindaja nimel otseselt kindlustuse turustamisega tegelev füüsilisel isikul olema laitmatu ärialane maine ja kindlustusalased teadmised. Ärialane maine on määratletud lõikes 2 ja kindlustusalased teadmised §-s 178.

Lisaks täpsustatakse lõike 1 sõnastuses, et kindlustusmaakleri juhid ja otseselt kindlustuse turustamisega tegelevad isikud peavad olema usaldusväärsed. Sätte eesmärk on tagada, et kindlustusmaakleri juhtimis- ja turustamistegevusega seotud isikud oleksid usaldusväärsed ning nende varasem ja kehtiv äriine tegevus ei seaks ohtu kindlustusturu läbipaistvust ega kindlustusvõtjate huve. Usaldusväärsuse hindamisel arvestatakse isiku ärialast mainet, varasemat käitumist ning tema ärisidemeid tervikuna. Ärisidemed peavad toetama isiku usaldusväärsust ja läbipaistvat tegutsemist ning ei tohi viidata võimalikele huvide konfliktidele, varjatud mõjule või muudele asjaoludele, mis võiksid kahjustada kindlustusmaakleri tegevuse sõltumatust või usaldusväärsust. Ärisidemete nõue ei tähenda keeldu konkreetsetele koostöösuhetele, vaid võimaldab FI-l hinnata, kas isiku seosed füüsiliste või juriidiliste isikutega on kooskõlas hea äritava ja kindlustusturu usaldusväärse toimimise põhimõtetega.

Hindamine toimub proportsionaalselt ning võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid (vt selgitusi sobivuskontrolli kohta § 190¹ juures).

Lõike 3 kohaselt on kindlustusmaakleri esindaja nimel otseselt kindlustuse turustamisega tegelev füüsiline isiku laitmatu ärialase maine kontrollimise kohustus kindlustusmaakleril.

Eelnõu § 1 punktiga 37 täiendatakse KindITS-i uue §-ga 192¹. Uues paragrahvis reguleeritakse, mida peab kindlustusmaakleri esindaja enne kindlustuslepingu sõlmimist tegema. Nimelt on tal nii kliendi nõustamise kui ka teabe esitamise kohustus.

Lõikes 1 sätestatud teavitamiskohustuse eesmärk on tagada kindlustusvõtjale piisav, selge ja usaldusväärne teave enne kindlustuslepingu sõlmimist ning vajaduse korral ka enne lepingu muutmist, et võimaldada tal teha teadlik ja läbimõeldud otsus.

Lõike 1 kohaselt peab kindlustusmaakleri esindaja iga kord enne kindlustuslepingu sõlmimist ja vajaduse korral ka enne sõlmitud kindlustuslepingu muutmist mõistliku aja jooksul teatama kliendile oma ärinime ja kontaktandmed (punkt 1). Lisaks on kliendi jaoks oluline teada, et tegemist on kindlustusmaakleri esindajaga, kelle tegevuse eest vastutab täielikult kindlustusmaakler. Selline teave aitab kliendil mõista vastutusahelaid ning selgitab, kelle poole pöörduda võimalike rikkumiste või kahju tekkimise korral. Viide kindlustusvahendajate nimekirjale ning võimalus sealset kannet kontrollida võimaldab kliendil veenduda vahendaja õiguspärases tegevuses ning toetab kindlustusturu usaldusväärsust ja järelevalve tõhusust (punkt 2). Kolmandaks (punkt 3) tuleb klienti teavitada, et kindlustusmaakleri esindaja tegutseb kliendi huvidest lähtuvalt ning sõltumatu analüüsi alusel. See on oluline kliendi ootuste kujundamiseks ning huvide konflikti vältimiseks. See annab kliendile kindluse, et talle pakutavad kindlustuslepingud ei põhine üksnes üksiku kindlustusandja või toote eelistamisel, vaid objektiivsel hinnangul, mis arvestab kliendi vajadusi ja huve.

Esindajal on kohus selgitada välja kliendi kindlustusvajadus ja nõudmised kindlustuslepingule (punkt 4). Ilma kliendi riskiprofiili, ootuste ja vajaduste väljaselgitamiseta ei ole võimalik anda sisulist ega asjakohast nõu ning suureneb oht, et kliendile pakutakse ebasobivat kindlustuslahendust. Seejärel esitab esindaja kliendile piisava hulga kindlustusandjate pakkumuste hulgast vähemalt kolme kindlustusandja pakkumused (punkt 5). See tagab kindlustuslepingute valikul võrdlusvõimaluse. Samas on ette nähtud paindlikkus juhtudeks, kus kolme pakkumuse esitamine ei ole objektiivselt võimalik või mõistlik, arvestades kliendi juhiseid, kindlustusrisi eripära või turul kättesaadavate pakkumuste vähesust. Selline erandite sätestamine võimaldab rakendada mõistlikkuse ja hoolsuse põhimõtet, ilma et see kahjustaks kliendi huvide kaitset. Lõpuks soovib esindaja kliendile kindlustuslepingut, mis vastab kõige paremini tema kindlustusvajadusele ja nõudmistele (punkt 6).

Klienti nõustades (nõuandeid ja soovitusi andes) tuleks arvesse võtta kindlustuslepingu keerukust ja kliendi tüüpi. See on oluline selleks, et esitatav teave ja antavad soovitused oleksid kliendile arusaadavad. See toetab tarbijakaitse eesmärki ning aitab vältida olukordi, kus klient sõlmib lepingu, mõistmata täielikult selle sisu või tagajärgi.

Kui kliendile ei õnnestu esitada vähemalt kolme pakkumist, siis tuleks ka seda talle põhjendada (punkt 7), et klient saaks hinnata, kas pakutav kindlustusleping on parim võimalik antud olukorras. Kui on sobiv kindlustuslahendus leitud, tuleks kliendile tutvustada ka sõlmitava kindlustuslepingu tingimusi, sealhulgas kindlustusmaksete suurust ning lepinguga seotud

piiranguid ja välistusi (punkt 8). See aitab ennetada hilisemaid vaidlusi, suurendab õigusselgust ning tagab, et klient on teadlik kindlustuslepingu ulatusest ja välistustest.

Kliendile tuleks teada anda ka saadava tasu suurus ja tasustamise alused iga turustatava kindlustuslepingu kohta eraldi (punkt 9).

Kuna kindlustusmaakleri esindaja tegevuse peale on võimalik esitada kaebus, tuleks kliendile teada anda, kuidas ja kuhu kaebust esitada saab (punkt 10). Sealjuures tuleb teada anda FI aadress.

Punkt 11 kohustab esindajat konsulteerima klienti ka muudes kindlustuslepinguga seotud küsimustes.

Lõige 2. Teabe esitamisele, hindamisele ja teavitamisele kohaldatakse ka teatud kindlustusmaaklerile kohalduvaid lepingueelseid teavitamismõudeid.

Eelnõu § 1 punktiga 38 tunnistatakse kehtetuks KindITS § 193 lõige 5. Muudatuse aluseks on finantssektori halduskoormuse vähendamise ettepanek. Lõike kehtetuks tunnistamisega kaotatakse kindlustusmaaklerite kohustus teha majandusaasta aruanne kättesaadavaks oma asukohas ja veebilehel selle olemasolul kahe nädala jooksul pärast üldkoosolekul kinnitamist, kuid hiljemalt majandusaastale järgneva aasta 1. maiks. Äriseadustiku § 179 lõike 4 ja § 334 lõike 2 kohaselt esitavad osaühing ja aktsiaselts majandusaasta aruande äriregistrile kuue kuu jooksul arvates majandusaasta lõppemisest. Üldjuhul on selleks 30. juuni. Varasemat majandusaasta aruande esitamise tähtpäeva hakati kindlustusmaakleritele rakendama põhjusel, et oleks ühtne lähenemine finantsjärelevalve subjektide aruandlusele. Ettepanekuga kaotatakse see nõue. Samuti on ettevõtete majandusaasta aruanded on juba kõigile kättesaadavad äriregistris.

Eelnõu § 1 punktiga 39 muudetakse KindITS § 199 lõiget 7. Paragrahv reguleerib vahendaja tegevuse alused välisriigis. Lõike 7 muudatuse kohaselt ei eelda vahendaja püsiv tegevus teises riigis filiaali asutamist, küll aga peab selline tegevus alluma filiaali suhtes kohalduvatele seadusnõuetele ja järelevalvele (vt selgitust seletuskirja punktis 2.2.2).

Eelnõu § 1 punktiga 40 muudetakse KindITS §-i 200 lõike 1 punkti 1 ja § 206 lõike 1 punkti 1. Kui äriühingust vahendaja soovib asutada oma filiaali lepinguriigis, esitab ta FI-le oma ärinime, aadresse Eestis ja asjaolu, kas on tegemist kindlustusmaakleri, kindlustusagendi või eelnõu muudatuse kohaselt kindlustusmaakleri esindajaga (§ 200 lõige 1 punkt 1). Kui vahendaja soovib tegeleda piiriülese vahendusega esimest korda ühes või mitmes lepinguriigis, esitab ta FI-le sellekohase taotluse ja mh oma ärinime, aadresse ja asjaolu, kas ta kindlustusmaakler, kindlustusagent või eelnõu muudatuse kohaselt kindlustusmaakleri esindaja (§ 206 lõige 1 punkt 1).

Eelnõu § 1 punktiga 41 täiendatakse KindITS § 200 lõiget 1 uue punktiga 7. Kui äriühingust vahendaja soovib asutada oma filiaali lepinguriigis, annab ta FI-le teada kindlustusmaakleri nime, keda ta esindab.

Eelnõu § 1 punktiga 42 täiendatakse KindITS § 206 lõiget 1 uue punktiga 5. Kui vahendaja soovib tegeleda piiriülese vahendusega esimest korda ühes või mitmes lepinguriigis, annab ta FI-le teada kindlustusmaakleri nime, keda ta esindab.

Eelnõu § 1 punktiga 43 muudetakse KindITS § 220¹ lõiget 3. Paragrahv reguleerib saladuses hoidmise kohustust. Kui lõike 1 kohaselt on kindlustusandja kohustatud hoidma saladuses talle kindlustustegevuse käigus teatavaks saanud andmeid, mis puudutavad kliendi isikuandmeid, majanduslikku seisundit ning äri- või ametisaladusi, siis lõike 3 kohaselt laieneb saladuses hoidmise kohustus kindlustusagendile, kindlustusagentuurile, kindlustusmaaklerile ja volitatud töötlejale ning nende juhtidele ja töötajatele. Eelnõuga lisatakse sellesse loetellu ka kindlustusmaakleri esindajad.

Eelnõu § 1 punktidega 44–46 muudetakse KindITS §-i 224. Paragrahv reguleerib FI ülesandeid ja kohustusi. Lõike 1² muudatuse kohaselt on FI kohustatud avalikustama oma veebilehel ka teate kindlustusmaakleri esindaja vahendajate nimekirjast kustutamise otsuse kohta.

Lõiget 1⁴ muudetakse, et täiendada seda teate avaldamise eesmärgiga, milleks on kindlustuse klientide ja avalikkuse kaitse ning finantsturu õigus- või korrapärase toimimise tagamine. Lisaks täpsustatakse, et FI hindab teates sisalduvate isikuandmete veebilehel avaldamise vajalikkust ning lõpetab isikuandmete avaldamise, kui see ei ole enam põhjendatud.

Kuna koos täiendustega on lõige 1⁴ liiga pikk, on selle viimane lause tõstetud eraldi lõikeks (lõige 1⁸).

3.2. Võlaõigusseaduse muutmine (eelnõu § 2)

Eelnõu § 2 punktiga 1 täiendatakse seadust uue §-ga 424¹ ja punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks § 478 lõige 1. VÕS defineerib kindlustushuvi kahjukindlustuse peatüki §-s 478, määratledes, et kindlustushuvi on kindlustusvõtja huvi kindlustada ennast kindla kindlustusrisi vastu. Käesoleval muudatusettepaneku eesmärk on muuta kindlustushuvi definitsiooni asukohta ning defineerida see termin VÕS kindlustuslepingute osa üldosa peatükis, kuivõrd kindlustushuvi eksisteerib nii kahju- kui ka elukindlustuses. Kindlustushuvi definitsiooni asukoha muutmise tõttu tunnistatakse kehtetuks VÕS § 478 lõige 1.

Kindlustushuvi definitsiooni toomine üldosa peatükki tähendab seaduse ja tegelikkuse vastavusse viimist. Kindlusandjate ja kindlustusvõtjate jaoks sisult midagi ei muutu. Eesti Kindlustusseltside Liidu avaldatud kindlustusteenuse heas tavas¹³ on kirjas, et kindlustushuvi näitab kindlustusvõtja õigust vastav kindlustusleping sõlmida ja vastavat kindlustuskaitset omada.

Kindlustuslepingu võib kindlustusvõtjana sõlmida iga isik, kellel on kindlustushuvi. Sama loogika kehtib ka elukindlustuslepingu korral. Kindlustuslepingu sõlmimise eelduseks on kindlustushuvi olemasolu – näiteks huvi kindlustada oma elu. Elukindlustusleping kolmanda isiku surma puhuks kehtib aga üksnes siis, kui kolmas isik lepinguga kirjalikult nõustub.

Kindlustushuvi printsiipi on muu hulgas analüüsinud Olavi-Jüri Luik ja Kärt Saar 2018/7 Juridica artiklis „Kindlustushuvi kui kindlustuse ja hasartmängu eristamise alus“¹⁴. Kindlustushuvi on kindlustatud isiku huvi mitte kanda kindlustusjuhtumi toimumise korral rahas mõõdetavat kahju. Artiklis kirjutatakse, et õiguskirjanduses leitakse, et kindlustushuvi on

¹³ EKsL veebileht: [Kindlustusteenuse hea tava](#)

¹⁴https://www.juridica.ee/article.php?url=2018_7_kindlustushuvi_kui_kindlustuse_ja_hasartm_ngu_eristamise_alus

kindlustuse põhiprintsiip, sest see on *sine qua non* iga kehtiva kindlustuslepingu puhul. Samuti on artiklis analüüsitud kindlustushuvi elukindlustuse kontekstis. Nimelt eksisteerib elukindlustuses kindlustushuvi, kui kindlustusvõtja on huvitatud, et kindlustatud isiku elu jätkuks, s.o kindlustatud isiku surm tooks kaasa rahalise kahju. Elukindlustuses saab kindlustushuvist rääkida näiteks laenuandja poolt vaadates selliselt, et tal on huvi kindlustatud isiku elusoleku vastu, et saada tagasi antud laen. Ka elukindlustus eeldab seega õigusliku, majandusliku või sotsiaalse seose olemasolu. Lihtsamad näited on olukorrad, kus isik kindlustab ise enda elu, määrates soodustatud isikuks ülalpeetavad, pereliikmed, abikaasa või elukaaslase. Seega elukindlustuse korral on kindlustusvõtja kindlustushuvi: a) huvi, mis põhineb mõistlikul rahalise eelise ootusel seoses inimese jätkuva elu ja tervisliku seisundiga ning sellest tulenevalt kahjuga selle isiku võimaliku surma või tervise halvenemise tõttu; b) huvi, mis põhineb lähedussuhetel (sugulussuhted, abielu, kooselu jne).

Eelnõu § 2 punktiga 2 täiendatakse §-i 434 uue lõikega 1¹. Paragrahv reguleerib poliisi väljastamist. Lõike 1 kohaselt peab kindlustusandja kindlustusvõtjale väljastama kirjalikku taasesitamist võimaldavas vormis dokumendi kindlustuslepingu sõlmimise kohta. Tegemist on poliisiga. Teine lause täpsustab, et kindlustusvõtja nõudel peab poliisi väljastama kirjalikult (paberkandjal).

Kuigi lõike 1 kohaselt on poliisi väljastamise kohustus pandud kindlustusandjale, ei tulene sellest üheselt, kuidas tuleb seda kohustust täita juhul, kui kindlustusleping sõlmitakse kindlustusvahendaja kaudu. Uue lõike 1¹ eesmärk on tagada, et kui kindlustusleping sõlmitakse kindlustusvahendaja (nt maakleri või agendi) kaudu, vastutab poliisi kindlustusvõtjale ja vajaduse korral kindlustatule edastamise eest kindlustusvahendaja. Nimelt, kui kindlustusleping sõlmitakse kindlustusvahendaja kaudu, toimub kogu lepingu sõlmimisega seotud suhtlus, sealhulgas dokumentide edastamine kindlustusvahendaja vahendusel. Seetõttu on põhjendatud, et ka poliisi kindlustusvõtjale kättesaadavaks tegemise kohustus lasub sellisel juhul kindlustusvahendajal. Kindlustusandja kohustus poliis väljastada loetakse täidetuks hetkest, kui ta on poliisi edastanud kindlustusvahendajale.

Säte näeb ette, et kindlustusvahendaja teeb poliisi kättesaadavaks mitte ainult kindlustusvõtjale, vaid asjakohasel juhul ka kindlustatule. See on vajalik olukordades, kus kindlustusvõtja ja kindlustatu ei ole sama isik. Näiteks grupikindlustuse korral võib kindlustusvõtjaks olla kindlustusvahendaja ise, kes sõlmib lepingu oma klientide huvides, samas kui kindlustuskaitse laieneb kindlustatutele ehk vahendaja klientidele. Sellisel juhul on oluline, et poliis või selle sisu oleks kättesaadav ka kindlustatule, kelle õigusi ja kohustusi kindlustusleping puudutab. Täpsustus aitab tagada, et kindlustuskaitsega hõlmatud isikud saavad vajalikku teavet ka siis, kui nad ei ole ise kindlustuslepingu pooleks.

3.3. Eelnõu kooskõla EV põhiseadusega

Seadusemuudatuse eesmärk on võimaldada kindlustusmaakleril kasutada kindlustuse turustamisel esindajat. Esindaja tegutseb kindlustusvahendajana ning talle kohalduvad samad nõuded, mis teistele kindlustusvahendajatele. Esindaja tegevuse eest vastutab kindlustusmaakler.

Muudatuse eesmärk on parandada kindlustusteenuse kättesaadavust ja turu toimimise paindlikkust, säilitades samal ajal tarbijakaitse ja järelevalve tõhususe.

- (i) **Ettevõtlusvabadus (PS § 31)** – PS § 31 kohaselt on igaühel õigus tegeleda ettevõtlusega. Ettevõtlusvabadus ei ole absoluutne – seda võib piirata, kui piirangud tulenevad seadusest, need on seotud finantsstabiilsuse, avaliku korra ja tarbijate kaitse tagamisega ning on proportsionaalsed.

Kavandatav regulatsioon ei kehtesta kindlustusmaaklerile uusi tegevuskeelde ega karmista olemasolevaid piiranguid, vaid laiendab lubatud tegevusvorme, võimaldades kindlustusmaakleril kasutada kindlustuse turustamisel esindajaid. Eelnõukohane riive seisneb selles, et eelnõuga reguleeritakse nii kindlustusmaakleri kohustusi ja vastutust esindaja kasutamisel kui ka kindlustusmaakleri esindaja enda kohustusi esindajana tegutsemisel (eelnõu § 1 punktid 1, 16–28, 33–37 ja 39–43). Riive legitiimseks eesmärgiks on tagada kindlustuse klientide kaitse ning kindlustuse pakkumise usaldusväärsus, kvaliteet ja läbipaistvus, samuti järelevalve tõhusus.

Proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt on meede sobiv, vajalik ja mõõdukas. Meede on sobiv, kuna vastutuse koondamine kindlustusmaaklerile aitab tagada nõuete täitmise ning tarbijakaitse. Kindlustusmaakleri esindajale kohalduvad nõuded ja kohustused tagavad, et kindlustust pakkuvatel isikutel on vajalikud teadmised ja kogemused, nad tegutsevad kliendi parimas huvis, esitavad kliendile enne kindlustuslepingu sõlmimist vajaliku teabe ning on suutelised klienti nõustama sõltumatu analüüsi alusel, arvestades kliendi kindlustusnõudmisi ja -vajadusi. Meede on vajalik, kuna vähem koormavad alternatiivid ei tagaks sama selget vastutusahelat, kindlustuse turustamise kvaliteeti ega järelevalve efektiivsust. Meede on mõõdukas, kuna see ei piira kindlustusmaakleri õigust kasutada esindajaid ning ei kohusta neid kasutama esindajaid. Samuti ei ole ettevõtjatel kohustust hakata kindlustusmaakleri esindajateks. Tegemist on vabatahtliku tegutsemisvormiga, mis loob ettevõtjatele täiendava võimaluse, kuid ei sunni neid oma tegevusmudelit muutma ega lisakohustusi võtma.

Kokkuvõte. Kavandatav seadusemuudatus on kooskõlas EV põhiseadusega. Muudatus ei piira põhjendamatult ettevõtlusvabadust, tagab õigusselguse ja õiguskindluse, kohtleb turuosalisi võrdselt ning vastab proportsionaalsuse põhimõttele. Vastutuse panemine kindlustusmaaklerile tugevdab tarbijakaitset ja järelevalve tõhusust, võimaldades samal ajal kindlustusturu paindlikumat toimimist.

- (ii) **Õigus eraelu puutumatusele.** PS § 26 kohaselt on igaühel õigus perekonna- ja eraelu puutumatusele. Eelnõu kehtestab nõude, et kindlustusmaakleri esindaja nimel otseselt kindlustuse turustamisega tegeleval füüsilisel isikul peavad olema laitmatu ärialane maine ja usaldusväärsus ning seda toetavad ärisidemed, samuti asjakohased teadmised (eelnõu § 1 punkt 35). Selline nõue võib riivata PS § 26 kaitseala, kuna isiku maine, usaldusväärsuse ning ärisidemete hindamine eeldab tema kohta käiva teabe kogumist ja töötlemist, mis võib hõlmata ka eraelu puudutavaid andmeid.

Riive eesmärk on tagada finantsturul tegutsevate isikute usaldusväärsus, kaitsta klientide huve ning ennetada huvide konflikte. Kindlustusmaaklerid ja nende esindajad tegutsevad kliendi nimel ning nende tegevus võib oluliselt mõjutada kliendi huve, mistõttu on põhjendatud nõuda turuosalistelt kõrgendatud usaldusväärsust ja reputatsiooni.

Meede on sobiv, kuna maine ja usaldusväärsuse hindamine võimaldab tuvastada isikuid, kelle varasem käitumine või seosed võivad viidata suurenenud riskile klientide huvide

kahjustamiseks. Meede on vajalik, kuna üksnes järelevalve ja sanktsioonid ei pruugi olla piisavad ennetamiseks kahju tekkimist.

Riive on ka mõõdukas tingimusel, et:

- hinnatakse üksnes sellist teavet, mis on asjakohane isiku usaldusväärsuse seisukohalt;
- andmete kogumine ja töötlemine toimub kooskõlas andmekaitseõuetega;
- otsustamine põhineb objektiivsetel ja kontrollitavatel kriteeriumidel ning välditakse meelevaldset sekkumist isiku eraellu.

Kokkuvõte. Eeltoodut arvestades on tegemist PS § 26 riivega, mis on legitiimse eesmärgiga ning proportsionaalne.

- (iii) **Õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta.** PS § 29 lõike 1 kohaselt on Eesti kodanikul õigus valida tegevusala, elukutset ja töökohta, kuid seadusega võib sätestada selle õiguse kasutamise korra ja tingimused. Eelnõuga nõutakse kindlustusmaakleri esindajalt kindlustusalaseid teadmisi ja finantsalast kompetentsust (eelnõu § 1 punktid 18 ja 35), mis tähendab, et ta ei saa kindlustuse turustamisega vabalt tegeleda ehk tegemist on kutsetegevuse piiranguga.

Riive eesmärk on tagada kindlustusturul tegutsevate isikute piisav pädevus, kaitsta kindlustusvõtjate huve ning toetada finantsturu usaldusväärset ja läbipaistvat toimimist. Kindlustuse turustamine eeldab spetsiifilisi teadmisi ning puudulik pädevus võib kaasa tuua klientide eksitamise või neile ebasobivate kindlustustoodete pakkumise. Kui kliendile soovitatakse tema nõudmistele ja vajadustele mittevastavat kindlustust ning toimub kindlustusjuhtum, võib see kaasa tuua olukorra, kus kindlustuskaitse ei kata tekkinud kahju, mille tulemusel jääb klient osaliselt või täielikult hüvitiseta.

Meede on sobiv, kuna pädevusnõuete kehtestamine aitab ennetada olukordi, kus klientidele antakse ebaõiget või eksitavat teavet. Samuti on meede vajalik, kuna vähem piiravad abinõud, nagu üksnes järelevalve või tagantjärele sanktsioonid, ei pruugi olla piisavad kahju tekkimise vältimiseks. Nõue on ka mõõdukas, kuna see ei välista isikute juurdepääsu tegevusalale, vaid seab üksnes minimaalsed pädevusnõuded, arvestades tegevuse ulatust.

Säte on kooskõlas ka IDD direktiivi nõuetega, mille kohaselt peavad kindlustusturustusega tegelevatel isikutel olema asjakohased teadmised ja pädevus.

Kokkuvõte. Eeltoodust tulenevalt on tegemist põhiseaduspärase ja proportsionaalse piiranguga.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõuga võetakse kasutusele uus termin „kindlustusmaakleri esindaja“ (KindlITS § 174 uus lõige 1¹). Uue termini kasutamine on vajalik, et eristada uut kindlustusvahendajat teistest vahendajatest ning määratleda üheselt, millised regulatiivsed nõuded talle kohalduvad.

Lisaks võetakse KindlITS-is kasutusele uus termin „kindlustusvajadus“.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga (EL) 2016/97, mis käsitleb kindlustustoodete turustamist ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiviga 2009/138/EÜ kindlustus- ja edasikindlustustegevuse alustamise ja jätkamise kohta.

6. Seaduse mõju

Käesolevas peatükis selgitatakse seaduse rakendamise eeldatavat valdkondliku mõju. Mõju olulisuse hindamisel lähtutakse nende esinemise sagedusest, ulatusest, sihtrühma suurusest ning ebasoovitavate mõjude avaldumise riskist.

6.1. Sihtrühma ülevaade

1. Kindlustusmaaklerid. 2026. aasta seisuga on FI nimekirjas 38 kindlustusmaaklerit.

2025. aastal vahendas elukindlustuslepinguid kokku kuus kindlustusmaaklerit. Kuna vahendatavate elukindlustusmaksete maht on väike, on kindlustusmaaklerite turu jaotus suhteliselt muutlik ja uued lepingud mõjutavad seda märkimisväärselt. 2025. aastal kuulus 64% turust IIZI Kindlustusmaaklerile. Talle järgnes KindlustusEst Kindlustusmaakler 18% turuosaga (vt ka FI ülevaadet Eesti finantsteenuste turust 31. detsembri 2025. aasta seisuga¹⁵ (edaspidi ka *FI turuülevaade*) lk 30).

2025. aastal vahendasid kahjukindlustuslepinguid 41 kindlustusmaaklerit. Valdav osa turust jaguneb siiski väga väheste maaklerite vahel: 80% kindlustusmaksetest oli vaid kümne maakleri vahendada. 21 maakleri turuosajäi alla 1%. Suurima turuosajäi maksete mahu järgi IIZI Kindlustusmaakler (31%). Talle järgnesid Marsh Kindlustusmaakler (13%) ja Howden Kindlustusmaakler (11%) (vt ka FI turuülevaadet lk 3).

2. Kindlustusmaakleri esindajad. Kuna kehtiva õiguse alusel ei ole kindlustusmaakleri esindaja vormis kindlustuse turustamine lubatud, ei ole ka täpne sihtrühma suurus teada, kuid potentsiaalselt võiksid sihtrühma kuuluda ettevõtjad, kes pakuvad oma klientidele selliseid tooteid või teenuseid, mida saab kindlustusega vääridada nt sõidukite müügiga tegelevad ettevõtjad, liisingettevõtted, reisibürood jms. Samuti saaksid kindlustusmaakleri esindajateks olla erinevad eriala- või tegevusliidud, kes saaksid seeläbi pakkuda oma liikmetele erinevaid kindlustuslahendusi, olemata seejuures huvide konfliktis. Sealjuures suureneks liitudel võimalus leida liikmetele laiemaid kindlustuskaitseid EL turult.

3. Kindlustusandjad ja filiaalid, kelle kindlustuslepinguid hakkavad kindlustusmaakleri esindajad vahendama. Eesti tegevusloaga elukindlustusandjaid on kaks ja Eestis on asutatud kolm elukindlustusandja filiaali. Eesti tegevusloaga kahjukindlustusandjaid on seitse ja Eestis on asutatud seitse kahjukindlustusandja filiaali. Samuti saavad kindlustusmaakleri esindajad vahendada välismaiste kindlustusandjate ja filiaalide kindlustuslepinguid.

4. Finantsinspeksioon on sõltumatu finantsjärelevalve ja kriisilahenduse asutus, tehes riskipõhiselt riiklikku finantsjärelevalvet pankade, kindlustusandjate, kindlustusvahendajate, investeerimisühingute, fondivalitsejate, investeerimis- ja

¹⁵ Finantsinspeksiooni veebileht. Finantsteenuste turu ülevaated. [Eesti finantsteenuste turg 31. detsembri 2025. aasta seisuga](#)

pensionifondide, makseasutuste, e-raha asutuste, krediidiandjate ja -vahendajate, ühisrahastusteenuse osutajate, krediidiinkassode ning krüptovara- ja väärtpaberiturule.

FI tegutseb Eesti riigi nimel ja seisab hea selle eest, et finantsturg oleks stabiilne, usaldusväärne ning läbipaistev. Samuti hoolitseb FI selle eest, et pankade kriitilised funktsioonid jätkuksid kriisiolukordades ja hoiustajate, investorite ning muude klientide vahendid oleksid piisavalt kaitstud. Finantsjärelevalves ja finantskriiside lahendamisel lähtub FI avalikust huvist, nagu see on sätestatud õigusaktides. FI tegevust ei rahastata riigieelarvest, vaid järelevalve- ja menetlustasudest, mida maksavad turuosalised.

FI tegevust rahastavad eelkõige finantsturu osalised (FI finantsjärelevalve subjektid). Finantsinspektsiooni 2026. aasta eelarves oli kahjukindlustusandjatelt laekuvate järelevalvetasude prognoos 1 324 158 eurot ning elukindlustusandjatelt laekuvate järelevalvetasude prognoos 570 417 eurot.

5. Pankrotihaldurid, erirežiimihaldurid ja likvideerijad (teadete avaldamisega seotud muudatused). Pankrotihaldurite nimekiri on leitav Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda veebilehelt.¹⁶ Erirežiimihalduri määrab Finantsinspektsioon oma otsusega, valides sobiva ja sõltumatu isiku juhtumi asjaolude ja vajaliku pädevuse alusel (kindlat sihtrühma arvu ei ole võimalik esitada). Likvideerijaks võib olla iga sobiv ja usaldusväärne füüsiline või juriidiline isik, kelle määravad üldjuhul omanikud või kohus (kindlat sihtrühma arvu ei ole võimalik esitada).

6.2. Mõju majandusele

6.2.1. Kindlustusmaakleriesindaja kasutamine

Sihtrühma kuuluvad (sihtrühma ülevaade on esitatud seletuskirja punktis 6.1):

- kindlustusmaaklerid, kes plaanivad kasutada esindajat (kindlustusmaakleri esindaja) kindlustuslepingute vahendamisel;
- potentsiaalsed kindlustusmaakleri esindajad;
- kindlustuse kliendid;
- kindlustusandjad, kelle kindlustuslepinguid on edaspidi võimalik vahendada ka kindlustusmaakleri esindaja kaudu;
- Finantsinspektsioon.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(i) Kindlustusmaaklerid
	Kui kindlustusmaakler otsustab kindlustuslepingute vahendamisel kasutada esindaja (kindlustusmaakleri esindaja) abi, tähendab see esialgu suuremat halduskoormuse tõusu, kuna kindlustusmaakler peab tagama, et tema esindaja vastab kõikidele seaduses ettenähtud nõuetele. Kindlustusmaakler peab tagama oma esindajale koolitused, vastutades, et esindajal on nõuetekohased teadmised ja oskused kindlustuse turustamiseks ja klientide nõustamiseks. Koolituste tagamine (15 tundi aastas) on pidev kulu. Esindaja sobivuse tagamine võib olla kulukas ja administratiivselt koormav. Samas, KindlTS § 178 lõikes 1 sätestatud kohustus, millise kohaselt vahendaja nimel otseselt kindlustuse turustamisega tegeval füüsilisel isikul ja vahendaja juhatuse liikmel

¹⁶ Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda veebileht: [Pankrotihaldurite otsing - Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda](#)

	peavad olema oma tegevuse ulatusele vastavad kindlustusalased teadmised ja finantsalane kompetentsus kehtib alates 01.10.2018 ning FI on teostanud järelevalvet mh kindlustusmaaklerite koolitusprotsesside toimivuse üle. Samu koolitusprotsesse kasutatakse ka kindlustusmaaklerite esindajate koolitamisel. Suuremates maaklerettevõtetes on selleks omad töötajad, kes koolitusi korraldavad ja rahvusvahelised maaklerettevõtted saavad lisaks kasutada kontsernisiseseid online koolitusprogramme. Samuti võib tõusta kindlustusmaakleri vastutuskindlustuslepingu hind, kuna vastutusrisk tõuseb (maakler vastutab ka oma esindaja tegevuse eest). Seega avaldub esialgne mõju vaid siis, kui kindlustusmaakler teeb otsuse esindaja kasutamise kohta, mistõttu ta tegevuskulud tõusevad nõuetele vastavuse tagamise tõttu. Positiivne mõju avaldub selle näol, et maakler saab laiendada oma müügivõrgustikku, kaasates esindajaid, ilma et peaks neid tööle võtma töötajatena. Kuna esindajale kohalduvad samad IDD direktiivi nõuded (nt nõustamise kvaliteedi tagamine, huvide konflikti vältimine, sobivustestid), siis kliendi jaoks ei ole vahet, kas teenust osutab maakler või tema esindaja – regulatiivne raamistik kaitseb klienti võrdselt. Maakler vastutab esindaja tegevuse ees täielikult. See annab järelevalveasutustele ja klientidele kindluse, et probleemide korral on alati üks vastutav juriidiline isik. Samas, kuna maakler vastutab täielikult esindaja vigade, rikkumiste ja isegi pettuste eest, võib see suurendada tema õiguslikke ja finantsriske. Seega, kui esindaja eksib (nt annab valeinfot, rikub huvide konflikti reegleid), langeb kogu mainekahju maaklerile.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Paljudel kindlustusmaakleritel ei pruugi olla võimekust tagada esindaja väljaõpe ja tema vastavus seaduses sätestatud nõuetele, mistõttu saavad esindaja kasutamist endale lubada potentsiaalselt vaid suuremad kindlustusmaaklerid. Lisaks, kuna FI järelevalvekoormus võib tõusta seoses järelevalvega kindlustusmaakleri esindaja tegevuse üle, tähendab see, et järelevalvetasu võib tõusta ka nendel kindlustusmaakleritel, kes ei soovi või ei saa kindlustuslepingute vahendamisel kasutada kindlustusmaakleri esindaja abi.
Mõju olulisus	Kuna kindlustusmaakleri esindaja kasutamine on võimalus, mitte kohustus, ei saa mõju pidada oluliseks. Kas konkreetne kindlustusmaakler hakkab seda võimalust kasutama või mitte, sõltub eelkõige sellest, kas on olemas konkreetne partner ja toimiv ärilahendus, mis võimaldaks sellist mudelit kasutada. Kindlustusmaaklerite enda hinnangul ei jää selle lahenduse kasutamine maaklerite enda haldussuutlikkuse taha.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(ii) Kindlustusmaakleri esindajad Kindlustusmaakleri esindaja töötajal, kes kindlustuse turustamisega tegeleb, peab olema ressursid, et oma põhitegevuse kõrval tegeleda ka kliendi nõustamisega kindlustusküsimustes, hankima kindlustuspakkumused ja soovitada nende hulgas kindlustuslepingut, mis vastab kõige paremini kliendi kindlustusvajadustele ja nõudmistele, lisaks selgitama piiranguid ja turustusprotsessi dokumenteerima. Kindlustusmaakleri esindajale avaldub positiivne mõju tasu näol, mis ta kindlustuslepingu vahendamise eest saab. Samas tuleb siiski arvestada asjaoluga, et kindlustusmaakler ei saa pakkuda oma esindajale võrdväärset tasu võrrelduna kindlustusandja agendiga, mistõttu on see iga parterettevõtte otsus, kas ta soovib jätkata kindlustusandja esindajana (kindlustusagendina) või ta soovib pakkuda oma klientidele juurdepääsu rohkematele kindlustuspakkumistele, mille seast klient leiab sobiva lahenduse, mistõttu võib kasvada kliendi rahulolu selle ettevõtja (kindlustusmaakleri esindaja) enda poolt pakutavate toodete ja teenuste suhtes. Seega mõju võib avalduda ka selle ettevõtja põhitegevuse raames pakutavate toodete ja teenuste suurenemise näol.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Ebasoovitavate mõjude avaldumise riski ei tuvastatud.
Mõju olulisus	Kuna see on ettevõtja valikuvabadus otsustada, kas ta soovib olla kindlustusmaakleri esindaja, ei saa pidada mõju oluliseks.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(iii) Kindlustusandjad Kui maakler saab kasutada rohkem esindajaid → kindlustusandja tooted jõuavad laiemale kliendibaasini ilma, et kindlustusandja peaks ise oma müügivõrku kasvatama. Kui kliendid suhtlevad rohkem maakleri kaudu, siis ka väiksemad või vähem tuntud kindlustusandjad saavad oma tooted nähtavaks teha.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Kui kindlustusmaakleri esindaja eksib, langeb kriitika sageli ka kindlustusandjale, kuna kliendi silmis on toode seotud eelkõige kindlustusandja nimega.
Mõju olulisus	Mõju ei ole oluline, kuna kindlustusandjate halduskoormus ja tegevuskulud seoses seadusemuudatustega ei suurene.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(iv) Kliendid Eelnõu ei mõjuta klientide halduskoormust. Kuna kliendid saavad edaspidi võrrelda kindlustuse hindu ja tingimusi mh kindlustusmaakler esindaja kaudu (klient pääseb kindlustusteenusele ligi
--	--

	rohkemates kohtades ja mugavamal ajal), võib see tähendada, et kindlustusandjad peavad on kindlustuspakkumisi rohkem konkurentsivõimelisemaks muutma, mis võib viia hindade langetamiseni. Muudatused ei suurenda konkurentsi mitte ainult Eestis tegutsevate kindlustusandjate vahel, vaid suurendada kliendi vaates konkurentsi ka teiste EL-põhiste kindlustusandjatega. Kindlustushindade võrdlemise võimaluse suurendamine säästaks klientidele arvestataval määral rahalisi vahendeid. Muudatuse mõju kindlustusmaksete tasemele sõltub siiski turuosaliste äriotsustest ning seda ei ole võimalik ette prognoosida.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Klient võib arvata, et suhtleb iseseisva vahendajaga, kuigi tegelikult esindaja tegutseb maakleri nimel. Kui seda piisavalt selgelt ei kommunikeerita, võib tekkida arusaamatus. Kliendile ebapiisava, ebaõige või eksitava teabe esitamine võib kindlustuse turustajale kaasa tuua rahalise karistuse. Lisaks võib turustamise ahela pikenemine suurendada kliendi kulusid vahendustasule.
Mõju olulisus	Mõju ei ole oluline, kuna klientide halduskoormus seoses seadusemuudatustega ei suurene.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(v) Finantsinspeksioon FI järelevalvekoormus tõuseb, kui kindlustusturule lisanduvad uut tüüpi vahendajad. Esialgne mõju avaldub, kui kindlustusmaakler on otsustanud lisada esindaja vahendajate nimekirja ning FI peab veenduma, et ei esine ühtegi seadusest tulenevat alust tema nimekirjast kustutamiseks, sh esindaja vastab seaduses sätestatud nõuetele. Edaspidi on mõju pidev, kuna FI järelevalve on pidev. Siiski ei eelda muudatused FI personali suurendamist.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Ebasoovitavate mõjude avaldumise riski ei tuvastatud.
Mõju olulisus	Kuna käesoleval hetkel ei ole teada, kui palju uut tüüpi kindlustusmaakleri esindajaid kindlustusturule võib lisanduda, on keeruline hinnata ka mõju olulisust, kuid pigem võib eeldada, et mõju ei ole oluline.

6.2.2. Püsiva piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse tingimuste leevendamine

Sihtrühma kuuluvad (sihtrühma ülevaade on esitatud seletuskirja punktis 6.1):

- kindlustusandjad- ja vahendajad, kes soovivad püsivalt piiriülese kindlustustegevusega tegeleda;
- Finantsinspeksioon.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(i) Kindlustusandjad ja -vahendajad Piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse tingimuste leevendamine mõjutab kindlustusandjaid ja vahendajaid positiivselt, kuna muudatuse eesmärk on vähendada halduslikku ja õiguslikku koormust, mis on seotud üksnes filiaali kui juriidilise struktuuri loomise ja ülalpidamisega. Seega on muudatusel eelkõige halduskoormust vähendav mõju, kuna kindlustusandjal ja vahendajal ei ole enam vaja kanda filiaali asutamisega seotud kulusid. Samas ei vabasta muudatus kindlustusandjat ja vahendajat filiaalile kehtivatest sisulistest nõuetest. Kindlustusandja ja vahendaja peavad jätkuvalt täitma püsiva tegevuskoha kaudu tegutsedes samu regulatiivseid ja järelevalvelisi kohustusi. Muudatusel on positiivne mõju piiriülese kindlustustegevuse paindlikkusele, võimaldades kindlustusandjatel ja vahendajatel valida oma tegevuse korraldamiseks sobivama ja proportsionaalsema vormi, ilma et see vähendaks järelevalve tõhusust või tarbijakaitset.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Ebasoovitavate mõjude avaldumise riski ei tuvastatud.
Mõju olulisus	Mõju võib pidada oluliseks selliste kindlustusandjate ja vahendajate vaates, kelle puhul on olnud takistuseks see, et nad ei saa teises riigis tegeleda püsivalt kindlustus- või vahendustegevusega, kuna nad peaksid selleks asutama filiaali.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(ii) Finantsinspeksioon FI peab jätkuvalt teostama järelevalvet selle üle, et filiaalile kehtestatud nõuded oleksid täidetud ka juhul, kui kindlustusandja ei asuta Eestis filiaali. Seetõttu ei vähenda kavandatud muudatused otseselt FI töökoormust. Kui kindlustusandja soovib tegeleda Eestis püsivalt kindlustustegevusega, tuleb tal ka filiaali asutamata jätmise korral täita seaduses sätestatud teavitamisnõuded. Muudatus ei mõjuta seega järelevalve sisulist ulatust, vaid puudutab üksnes kindlustustegevuse korralduslikku vormi.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk	Ebasoovitavate mõjude avaldumise riski ei tuvastatud.
Mõju olulisus	Mõju võib pidada väheoluliseks, kuna FI töökoormus ei muutu.

6.2.3. Teadete avaldamisviisi muutmine

Sihtrühma kuuluvad FI, kindlustusandjad, erirežiimihaldurid, likvideerijad ja pankrotihaldurid.

Mõju ulatus ja avaldumise sagedus	(i) Teade kindlustusandja aktsiakapitali või osakapitali vähendamise ja uue suuruse kohta Kindlustusandja avaldab aktsiakapitali vähendamise teate üleriigilise levikuga päevalehe asemel väljaandes Ametlikud Teadaanded, nagu ka muud ettevõtjad seda ÄS alusel teevad. Kindlustussektoris on aktsiakapitali vähendamine pigem harv nähtus. Seega ka mõju avaldumine on pigem harv. Teadaande avaldamise eest väljaandes Ametlikud Teadaanded tasutakse riigilõivu 7 eurot (riigilõivuseaduse § 85). See on oluliselt odavam, kui teate avaldamine päevalehes. (ii) Teade kindlustusportfelli üleandmise kohta Kindlustusandja avaldab teate kindlustusportfelli üleandmise kohta üleriigilise levikuga päevalehe asemel väljaandes Ametlikud Teadaanded. Mõju hindamiseks ühtset ametlikku statistikat kindlustusportfellide üleandmistele kohta ei ole, sest tegemist on harvaesinevate ja juhtumipõhiste tehingutega, mille andmed on hajutatud erinevatesse teadetes ja otsustesse ning mida ei koguta eraldi statistikana. Teadaande avaldamise eest tasutakse riigilõivu 7 eurot, mis on oluliselt odavam, kui teate avaldamine päevalehes. (iii) Ühinemises osaleva kindlustusandja teade ühinemisloa saamise kohta Ühinemises osalev kindlustusandja ei pea edaspidi avaldama teadet ühinemisloa kohta üleriigilise levikuga päevalehes. Kindlustusandjate ühinemised ei leia aset väga tihti. KindlITS kohaselt toimub kindlustusandja ühinemine äriseadustikus sätestatud korras, arvestades KindlITS erisusi (kindlustusandjate omavahelised ühinemised ja kindlustusandja ühinemine tugiettevõtjaga). Viimane kindlustusandja ühinemine teise kindlustusandja filiaaliga leidis aset 2026. aasta alguses, mil ühinemislepingu sõlmisid ERGO Insurance SE ja Akcinė draudimo bendrovė „Gjensidige“. 2020. aastal ühinesid Compensa Vienna Insurance Group ja Seesam Insurance AS Baltikumis. 2017. a väljastati kaks luba kindlustusandjate ühinemiseks. Ühinesid ERGO Insurance SE ja D.A.S. Õigusabikulude Kindlustuse Aktsiaselts ning Mandatum Life Insurance Company Limited ja Mandatum Life Insurance Baltic SE. Eelnõuga asendatakse teate avaldamine päevalehes teate avaldamisega väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks jääb kohustuslikuks teate avaldamine ühinemises osaleva kindlustusandja veebilehel. (iv) Finantsinspeksiooni teade kindlustusandja erirežiimi kehtestamise kohta ja erirežiimihalduri teade enda määramise kohta Mõju avaldub üksnes juhul, kui FI kehtestab kindlustusandja suhtes erirežiimi. Praktikas ei ole FI pidanud kindlustusandja suhtes erirežiimi kehtestamist rakendama. Eelnõuga asendatakse teate avaldamine päevalehes teate avaldamisega väljaandes Ametlikud Teadaanded. Lisaks
--	--

	jääb kohustuslikuks teate avaldamine FI veebilehel. Samuti on FI-le jäetud kaalutlusõigus avaldada teade muus väljaandes, kui see on vajalik teabe levikuks. Mõju avaldumine on pigem harv. (v) Likvideerija teade likvideerimismenetluse kohta Likvideerija ei pea avaldama teadet kindlustusandja likvideerimismenetluse kohta üleriigilise levikuga päevalehes. Eelnõu kohaselt tuleb teade avaldada väljaandes Ametlikud Teadaanded. Eelnõuga ei muudeta kohustust teatada kõigile teadaolevatele võlausaldajatele likvideerimismenetlusest kirjalikult. Mõju avaldumine on pigem harv, kuna kindlustusandjaid ei likvideerita tihti. (vi) Pankrotihalduri teade kindlustusandja pankroti kohta Pankrotihaldur ei peaks enam avaldama pankrotiteadet üleriigilise levikuga päevalehes. Viimased kindlustusandjate pankrottide jäid aastasse 1999, mistõttu ei saa muudatuse mõju pidada märkimisväärseks, kuivõrd selle avaldumise tõenäosus on väga väike.
Ebasoovitavate mõjude avalumise risk Mõju olulisus	Ebasoovitavate mõjude avaldumise riski ei tuvastatud. Arvestades teadete avaldamise statistikat, sealhulgas teadete aluseks olevate sündmuste juhtumise sagedust, ei saa teavitamisviisi muudatusest tulenevat mõju pidada oluliseks.

6.3. Muud mõjud

Regulatsioonil puudub mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elukeskkonnale ning regionaalarengule. Samuti ei mõjuta eelnõu kohalike omavalitsuste korraldust. Puudub ka sotsiaalne mõju (koolitusnõuete kohaldamist on käsitletud majandusliku mõju hindamise juures).

Eelnõu koostamise käigus ei ole tehtud andmekaitse mõjuhindangut, kuna eelnõu alusel ei töödeldaks GDPR¹⁷ artiklist 35 tulenevaid isikuandmeid. Kindlustusvahendaja esindaja turule lubamine ei too iseenesest kaasa GDPR artikli 35 kohase andmekaitsealase mõjuhindangu (DPIA) läbiviimise kohustust. Artikli 35 kohaselt tuleb andmekaitsealane mõjuhindang läbi viia üksnes juhul, kui kavandatav isikuandmete töötlemine tõenäoliselt kujutab endast suurt ohtu füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele. Suure ohu hindamisel tuleb arvesse võtta töötlemise laadi, ulatust, konteksti ja eesmärgi, sealhulgas seda, kas tegemist on uute tehnoloogiate kasutamisega, ulatusliku eriliiki andmete töötlemisega või süstemaatilise ja ulatusliku isikute profileerimisega. Kindlustusvahendaja esindaja turule lubamine ei muuda isikuandmete töötlemise eesmärgi, ulatust ega olemust võrreldes senise regulatsiooniga. Tegemist ei ole uue töötlemistoimingu ega uue kõrge riskiga töötlemisviisi kehtestamisega, vaid organisatsioonilise või turukorraldusliku muudatusega. Artikli 35 kohane kohustus lasub vastutaval töötlejal, kelleks on kindlustusmaakler. Eelnõuga ei muudeta kindlustusmaakleri kui vastutava töötleja

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/679, 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)

õigusi ega kohustusi isikuandmete töötlemisel ega laiendada töötlemise eesmärgi või andmekoosseisu. Seetõttu ei teki üksnes esindaja turule lubamise tõttu täiendavat andmekaitsealase mõjuhinna läbiviimise kohustust.

6.4. Mõjude kokkuvõte

Kindlustusmaaklerite halduskoormus võib suureneda, kuid see sõltub sellest, kas nad soovivad kasutada kindlustuslepingute vahendamisel kindlustusmaakleri esindajat. Juhul, kui nad seda teevad, määrab halduskoormuse ulatuse see, millised täiendavad toimingud on vajalikud esindajate vastavuse tagamiseks seaduses sätestatud nõuetele. Piiriülese kindlustus- ja vahendustegevuse tingimuste leevendamisega vähendatakse halduslikku ja õiguslikku koormust, mis on seotud üksnes filiaali kui juriidilise struktuuri loomise ja ülalpidamisega.

Eelnõu ei mõjuta kindlustuse klientide halduskoormust.

Eelnõu suurendab FI töökoormust, aga see sõltub sellest, kui palju kindlustusmaakleri esindajaid lisandub Eesti kindlustusturule, kelle üle nad peavad järelevalvet teostama.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Seaduseelnõuga ei kaasne kulu ja tulu riigi ning kohaliku omavalitsuse tegevusele.

Teadete avaldamise viimine väljaandesse Ametlikud Teadaanded võib mõjutada Justiits- ja Digiministeeriumi tegevust, kuna Justiits- ja Digiministeerium on Ametlike Teadaannete väljaandja ja vastutav töötleja. Justiitsministri 30.03.2015 määruse nr 13 „Ametlike Teadaannete põhimäärus“ § 2 lõike 2 kohaselt on väljaandjal järgmised kohustused:

- Ametlike Teadaannete väljaandmise juhtimine ja selle arendamise kavandamine;
- koostöös andmeandjatega teadaannete vormide koostamine ja kättesaadavaks tegemise korraldamine;
- õiguslike selgituste andmine teadaannete avaldamise kohta;
- õigustatud huvi korral andmekogu arhiiviandmetele juurdepääsu õiguse andmise otsustamine;
- andmeandjate poolt avaldamise tähtaegadest kinnipidamise jälgimine ja nende selle vajadusest teavitamine.

Seega uute teadaannete liikide lisandumine võib tähendada koormuse tõusu eelkõige selle näol, et tagada uute teadete liikide avaldamine Ametlikes Teadaannetes (sh teadaannete vormide koostamine koostöös andmeandjatega).

8. Rakendusaktid

Seaduseelnõuga ei muudeta ega kehtestata uusi rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub üldises korras, kuna muudatuste rakendamiseks ei ole vaja ette näha üleminekuperioodi. Kui kindlustusmaakler soovib kasutada kindlustuse turustamisel esindajat (kindlustusmaakleri esindaja), viib ta enda ja esindaja tegevuse vastavusse seaduses sätestatud nõuetele vastavalt oma tegevusplaanidele ja ajakavale.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu väljatöötamisel konsulteeriti FI, Eesti Kindlustusseltside Liidu ja Eesti Kindlustusmaaklerite Liiduga.

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Justiits- ja Digiministeeriumile, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Finantsinspeksioonile ning arvamuse avaldamiseks Eesti Pangale, MTÜ FinanceEstoniale, Eesti Kindlustusseltside Liidule, Eesti Kindlustusmaaklerite Liidule, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile ning Eesti Kaubandus-Tööstuskojale.

Justiits- ja Digiministeeriumi, Finantsinspeksiooni¹⁸, Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu¹⁹, FinanceEstonia²⁰, Eesti Kindlustusseltside Liidu²¹ ja ühe turuosalise²² märkused koos seaduseelnõu väljatöötaja selgitustega on esitatud märkuse tabelis (seletuskirja lisa 3).

Algatab Vabariigi Valitsus
..... 2026
(allkirjastatud digitaalselt)

Heili Tõnisson
Valitsuse nõunik

¹⁸ Finantsinspeksiooni aramus: [Rahandusministeeriumi avalik dokumendiregister](#)

¹⁹ Eesti Kindlustusmaaklerite Liidu aramus: [Rahandusministeeriumi avalik dokumendiregister](#)

²⁰ FinanceEstonia aramus: [Rahandusministeeriumi avalik dokumendiregister](#)

²¹ Eesti Kindlustusseltside Liidu aramus: [Rahandusministeeriumi avalik dokumendiregister](#)

²² AID Kindlustusmaakler aramus: [Rahandusministeeriumi avalik dokumendiregister](#)